

Handläggare
Anna-Carin Wallin
Telefon: 08-508 09 014Till
Norrmalms stadsdelsnämnd
2019-02-07

Verksamhetsplan 2019 för Norrmalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Norrmalms stadsdelsnämnd godkänner verksamhetsplan 2019 inklusive budget och tillhörande bilagor och överlämnar den till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 0,8 mnkr för åtgärder för en giftfri förskola.
3. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om totalt 3,0 mnkr för klimatinvesteringar.
4. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 2,1 mnkr avseende lokalhyra för tomställda lokaler på Kadettgatan 2.
5. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 0,6 mnkr avseende nybyggnation av grupp- och servicebostad, Kromosomen i Hagastaden.
6. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 1,7 mnkr avseende aktivitetscenter.
7. Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 1 mnkr i ökade investeringar inom förskolan för ventilation och bulleråtgärder
8. Stadsdelsnämnden godkänner omslutningsförändringar om 178,7 mnkr.
9. Stadsdelsnämnden godkänner resultatenheter enligt förslag i verksamhetsplanen.
10. Paragrafen justeras omedelbart.

Susanna Halldin Olsson
stadsdelsdirektörMaria Härenstam
administrativ chef

Innehållsförteckning

Inledning	4
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	8
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	9
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	12
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	18
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	21
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	29
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	32
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	32
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	33
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	34
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	35
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	37
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	40
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	41
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	41
Uppföljning av ekonomi.....	46
Nämndens ekonomiska förutsättningar	46
Investeringar	51
Försäljningar av anläggningstillgångar	52
Resultatenheter	52
Verksamhetsprojekt (driftprojekt)	53
Budgetjusteringar	53
Omslutningsförändringar.....	53
Medel för lokaländamål.....	54
Övriga ekonomiska redovisningar.....	54

Systematiskt kvalitetsarbete.....	54
Övrigt.....	57

Bilagor

Bilaga 1: Bilaga 1 Blanketter SLK

Bilaga 2: Bilaga 2 Ansökan om medel för aktivitetscenter 2019

Bilaga 3: Bilaga 3 Ansökan om klimatinvesteringsmedel Norrmalms stadsdelsnämnd 2019

Bilaga 4: Bilaga 4 Prisbilaga 2019

Bilaga 5: Bilaga 5 Plan för upphandling 2019 Norrmalms stadsdels nämnd

Bilaga 6: Bilaga 6 Pågående och planerade digitaliseringsprojekt 2019

Bilaga 7: Bilaga 7 Kompetensförsörjningsplan 2019 Norrmalms stadsdelsnämnd

Bilaga 8: Bilag 8 Väsentlighet och riskanalys samt interkontroll plan Norrmalms stadsdelsnämnd 2019

Inledning

Verksamhetsplanen för Norrmalms stadsdelsnämnd anger inriktningen för nämndens verksamhet under år 2019. Verksamhetsplanen utgår från kommunfullmäktiges budget för 2019 och de tre inriktningsmålen,

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämndens ansvarsområden

Stadsdelsnämnden ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, öppen fritidsverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, budget- och skuldrådgivning, familjerätt, bostadsanpassning för bostäder enligt SoL (socialtjänstlagen) och LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) samt kultur- och föreningsbidrag. Stadsdelsnämnden ansvarar även för trygghetsskapande arbete, krisberedskap, samhällsplanering, parkverksamhet och stadsmiljö, konsumentvägledning, ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder, socialt stöd och samhällsvägledning för nyanlända.

Styrning och uppföljning

Nämndens verksamhetsplan med mål konkretiserar kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet och beskriver vilket resultat som ska uppnås, det förväntade resultatet, för nämndens målgrupper.

Nämnden fastställer i vissa fall egna indikatorer för att mäta hur nämnden uppfyller sina mål som ett komplement till kommunfullmäktiges indikatorer. Aktiviteter tas fram för att bidra till måluppfyllelsen.

Underlag till måluppfyllelsen är nämndens egna indikatorer, kommunfullmäktiges indikatorer, brukarundersökningar, övriga uppföljningar och analyser samt resultatet av de aktiviteter som genomförts. Se vidare under rubriken systematiskt kvalitetsarbete.

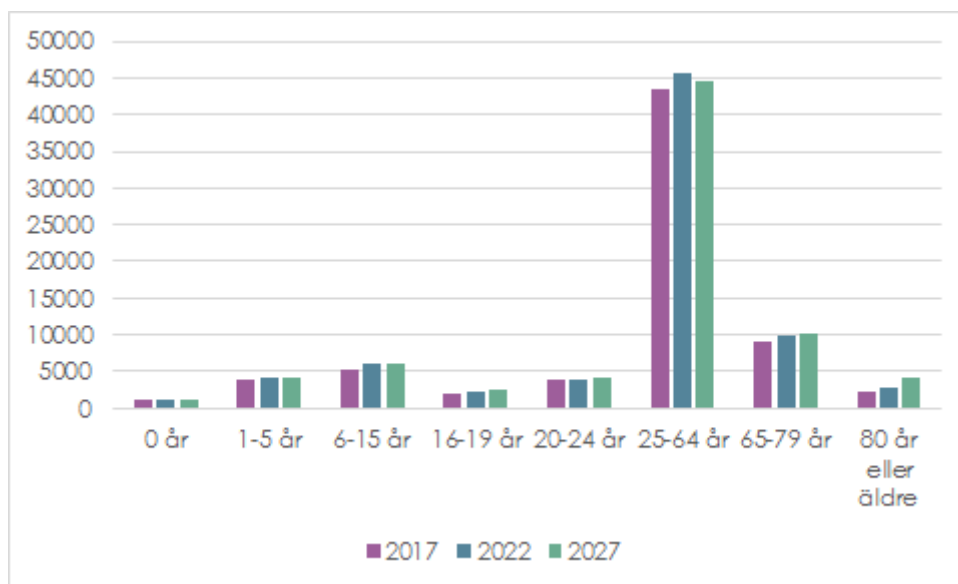
Nämndens råd

Nämndens pensionärsråd, funktionshinderråd och ungdomsråd är remissinstanser och synpunkter inhämtas kontinuerligt.

Norrmalms stadsdelsområde och befolkning

Norrmalms stadsdelsområde växer och har idag drygt 70 000 invånare och kommer växa ytterligare till drygt 76 100 invånare 2022 och 76 400 invånare 2027. Antalet personer över 80 år beräknas öka med cirka 2 000 personer fram till år 2027. Inom stadsdelsområdet finns stadsdelarna Vasastan, Norrmalm, Skeppsholmen och en mindre del av Östermalm samt församlingarna Matteus, Johannes, Gustav Vasa och Adolf Fredrik.

Statistik över Norrmalms stadsdelsområde

Källa: Befolkningsprognos statistik Stockholm 2018

INVÄNARNA	NORRMALM	STADEN
Andel 1-5 år	5,5 %	6,3 %
Andel över 65 år	18,6 %	14,7 %
Invånare med utländsk bakgrund	22,4 %	32,8 %
Andel hyresrätter	29,9 %	46,9 %
Andel bostadsrätter	70,0 %	53,1 %
Andel eftergymnasial utbildning (25-64 år)	70,5 %	58,4 %
Medelinkomst (20-64 år)	492 900 kr	392 400 kr
Andel arbetslösa	1,7 %	2,9 %
Ohälsotal (dagar per person)	11	17,3
Andel ekonomiskt bistånd	0,4 %	2,7 %

Källa: Statistik Stockholm 2018

Sammanfattning av nämndens planerade verksamhet för 2019

Nedan redovisas kortfattat vad stadsdelsnämndens verksamheter ska uppnå under året. Ett tydligt fokus på kärnverksamhet är prioriterat för att uppnå största måluppfyllelse i de av kommunfullmäktige beslutade inriktningsmålen.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Vision Klara - platssamverkan

Förvaltningens arbete med Vision Klara fortsätter och intensifieras. Klaraområdet, med Sergels torg bedöms som en öppen drogscen och en riskmiljö för unga att vistas i. Tillsammans med samverkanspartners inom Vision Klara kommer förvaltningen att stärka och utveckla arbetet i området. Visionen är att Klaraområdet ska vara en trygg, säker och trivsamt plats att vistas på. Parallellt med situationellt, socialt- och brottspreventivt arbete ska områdets identitet förändras bland annat genom städning, som gör att platsen upplevs som ren

och snygg, samt aktiviteter som lockar en annan målgrupp än den som primärt är på platsen idag. Nämnden tar ett geografiskt platsansvar för området som kräver samverkan med många delar av staden men också med civilsamhället och näringslivet. Av de personer som idag uppehåller sig i området tillhör merparten andra delar av staden och kranskommunerna vilket bidrar till komplexiteten i arbetet.

Lokal samverkansöverenskommelse med Polismyndigheten

Under året ska stadens övergripande samverkansavtal med Polismyndigheten uppdateras. Utifrån inriktning på det nya stadsövergripande avtalet och utvärdering av den lokala överenskommelsen samt lägesbilden för stadsdelsområdet upprättas en ny lokal överenskommelse.

Långvarigt bidragsberoende till självförsörjning

Under året kommer nämndens arbete med att motverka långvarigt bistandsberoende att fortsätta. Personer utan arbete och med komplext hälsotillstånd kommer att vara i fokus och målet är att minst 25 procent ska gå vidare till arbete, studier eller annan försörjning.

Äldrevänligt stadsdelsområde

Nämnden arbetar för att äldre ska kunna leva ett självständigt liv, få en individuellt anpassad omsorg av god kvalitet. Förvaltningen fortsätter att utveckla det förebyggande arbetet och att samordna stöd och aktiviteter till äldre och anhöriga i syfte att motverka ensamhet och oro.

Tidiga insatser för att motverka ohälsa hos unga vuxna

Tidiga insatser med tydliga mål mot självständighet och kortare beslutsperioder med tätare uppföljningar ska främja en positiv utveckling för den enskilde och förebygga långvarig psykisk ohälsa.

Välskötta och trivsamma parkmiljöer

Parkerna ska skötas och utvecklas så de blir långsiktigt hållbara. Konsekvenserna av den varma sommaren 2018 kommer under året visa sig och renovering av vissa av parkernas gräsmattor och planteringar kan behövas. Under året ska konstbevattning med solcellsdriven teknik för att skapa tåligare gräsmattor utredas.

Norrbackatäppan ska genomgå en omfattande förnyelse i enlighet med beslutat program. Arbetet med förnyelse av Observatorielundens parkmiljö fortsätter, bland annat genom trädplantering, ombyggnation av parkentré samt förnyelse av planteringar och gräsmattor.

Under året genomför förvaltningen en analys av inkomna synpunkter i synpunktsportalen för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och utifrån detta genomföra åtgärder.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Under året är stadsutvecklingen i Hagastaden i fokus. Genom en intern projektorganisation arbetar förvaltningen för att Hagastaden ska ha tillräckligt antal förskoleplatser och ändamålsenliga förskolegårdar, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt tillgång till parker och grönområden. I Hagastaden är frågor om friytetillgången särskilt angelägna då området byggs tätt. Förvaltningen undersöker möjlighet för att öppna en parklek i området. Förvaltningen deltar också i planeringen av utvecklingen av Sabbatsbergsområdet som planeras att gå ut på programsamråd under året.

Norrmalms stadsdelsområdes bemannade parklekar är populära och samlar många parkbesökare. Under året kommer åtgärder att vidtas i utemiljön för att alla ska kunna delta i aktiviteterna på lika villkor.

I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människor är beroende av eftersom de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. Under året deltar förvaltningen i stadens arbete med biologisk mångfald.

En trädinventering utförs och en trädvårdsplan tas fram för Centralbadsparken. Under året utförs trädvård och nyplantering i Vasaparken, Centralbadsparken, Tegnérlund, Observatorielunden och Blåkråkan.

Förvaltningen söker medel för att fortsätta arbetet med att energieffektivisera verksamheten 2019 genom att investera i energieffektiva lösningar.

En ekonomiskt och innovativ storstad för framtiden

Under året kommer en översyn av förvaltningens organisation att genomföras i syfte att effektivisera och höja kvaliteten. Inom äldre- och socialtjänstavdelningen genomförs en översyn av det kommunala vård- och omsorgsboendets organisation och arbetssätt i syfte att öka effektiviteten och höja kvaliteten för de boende.

Arbetet med att införa digitala hjälpmedel inom äldreomsorgen fortsätter. Inom hemtjänsten ska personer med insatsen inköp kunna utföra sina inköp via surfplatta med stöd av personal. Förvaltningen deltar i projektet moderniseringen av sociala system som syftar till att ta fram nya gemensamma och moderna arbetssätt med tillhörande digitala stöd för de som arbetar inom socialtjänsten, äldreomsorgen, överförmyndarförvaltningen och den kommunal hälso- och sjukvården.

Ett arbete bedrivs vid förvaltningens förskole- och fritidsavdelning för att utforska och tillvarata digitaliseringens möjligheter. Under året fortsätter nämndens förskolor med implementering av Skolplattformen. Som stöd i arbetet har förvaltningen projektanställt en IT-strateg. I rollen ryms bland annat att leda stadsdelsövergripande nätverk med pedagoger och samverka med andra förvaltningar.

För att förenkla och effektivisera för samtliga aktörer i Klaraområdet kring lotsning av individer till rätt instans ska förvaltningen ta fram ett digitalt verktyg. Verktyget ska underlätta kommunikation och informationsdelning i syfte att stödja det preventiva arbetet.

Sjukfrånvaro och rehabilitering kommer fortsatt vara ett prioriterat område för varje chef och verksamhet. Förvaltningen kommer att utreda möjligheten att genomföra en riktad insats för att underlätta omställning för medarbetare med osäker prognos för återgång i ordinarie arbete.

Klimatsmart Norrmalm

Stadens miljöprogram är vägledande i nämndens miljöarbete. Nämnden fokuserar på att öka andelen ekologisk mat i verksamheterna. Parker och grönområden anpassas till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster. Invånarna bjuds regelbundet in till dialoger i frågor som rör deras närområde.

Samverkan

Nämnden samverkar med andra stadsdelsnämnder, bolag, myndigheter, näringsliv och civilsamhälle i syfte att effektivisera verksamheterna och att stärka nämndens sammantagna

arbete för invånarna.

Samverkan finns med Kungsholmens, Östermalms och Södermalms stadsdelsnämnder i olika konstellationer kring flera uppdrag som till exempel; ensamkommande barn, samhällsvägledning för nyanlända, försörjningsstöd, ungdomsmottagning, budget- och skuldrådgivning, syn- och hörselkonsult, konsumentvägledning, tillsyn av alkohol- och tobaksförsäljning, relationsvårdscenter innerstaden (RVCI) och tryggt mottagande i hemmet.

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden är gemensam för Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder och organiserad inom Norrmalms stadsdelsförvaltning. Avdelningen ansvarar för bland annat skötsel, underhåll och investeringar i parker, parkvägar, grönområden, lekplatser, plaskdammar samt övrigt stadsmiljöarbete.

För personer med försörjningsstöd som står långt ifrån arbetsmarknaden samverkar nämnden med landstinget, arbetsförmedlingen, försäkringskassan och jobbtorg resurs. Externt samarbetar socialtjänsten kring vuxna i Samverkansförbundet i Stockholm, FINSAM, tillsammans med landstinget, försäkringskassan och arbetsförmedlingen.

Socialtjänsten har gällande barn och unga regelbundna möten med mödravårdscentralen, barnavårdscentralen, förskolan, skolan, fält- och fritidsenheten, barn- och ungdomspsykiatri och polisen. Utifrån samverkansöverenskommelsen mellan socialtjänst, förskola, skola och fält och fritid tydliggörs de olika aktörernas ansvar. Förskolor och skolor inom Norrmalms stadsdelsområde kommer fortsatt att bjudas in till föreläsningar varje termin för att få information om socialtjänstens arbete och orosanmälningar. Under året kommer även de som inte har lagstadgad anmälningsskyldighet, såsom föreningar, att bjudas in.

Samverkan sker också med beroendevården och vuxenpsykiatri inom landstinget.

Äldre- och socialtjänstens beställarenheter samverkar med Region Stockholm gällande bland annat lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård (LUS). Samverkan sker även med hemtjänst, primärvård, minnesmottagning, primärvårdsrehabilitering gällande personer med demens/kognitiv svikt.

Inom personalområdet fortsätter samverkan mellan innerstadens stadsdelsförvaltningar, som initierats 2018, i syfte att utbyta erfarenheter och utveckla gemensamma arbetsprocesser.

Nämndens samverkan inom området krisberedskap utvecklas vidare under året. Förvaltningen samverkar med övriga innerstadsstadsdelar, räddningstjänst och aktörer med krisberedskapsuppdrag inom det geografiska ansvarsområdet, för att öka den samlade förmågan att hantera allvarliga händelser. Även inom det brottsförebyggande och trygghetsskapande uppdraget arbetar förvaltningen systematiskt med att hitta samarbetsmöjligheter inom den egna förvaltningen, med andra förvaltningar i staden, myndigheter, företag och civilsamhället för att skapa synergieffekter och gemensam kraft mot gemensamma mål. Under 2019 kommer nämnden vidare att utveckla samverkan och kunskapsspridning med det lokala näringslivet kring civilt försvar.

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att arbeta för att möjliggöra att människor är självförsörjande och att barn och ungdomar har trygga och stabila

uppväxtvillkor. Barn i social eller ekonomisk utsatthet ska beaktas särskilt väl vid handläggning.

Långvarigt biståndsberoende ska motverkas och samverkan kring arbetslösa personer med komplext hälsotillstånd som uppbär ekonomiskt bistånd ska stärkas. Nämnden ser dock ett utvecklingsområde i samordning av insatser för att på bästa sätt kunna ge stöd till aktuella individer. Det kan bland annat ske genom att klargöra ansvar för samverkan, att utveckla gemensamma rutiner för samverkan och att löpande formalisera samverkan mellan berörda enheter.

För att stötta nyanlända erbjuder förvaltningen samhällsvägledning. Målsättningen är att nyanlända blir självständiga och etablerar sig i samhället genom arbete, utbildning och ett stadigvarande boende. En viktig faktor för nyanländas etablering är att få möjlighet att träna svenska språket, bygga nätverk och delta i fritidsaktiviteter.

Norrmalms stadsdelsområde ska vara tryggt och levande att bo och vistas i. Nämnden har ett prioriterat arbete med Vision Klara där syftet är att området runt Sergels torg ska upphöra att vara en öppen drogscen. Dialoger och trygghetsvandringar genomförs löpande. Arbetet mot våldsbejakande extremism fortsätter och den lokala handlingsplanen ska revideras under året.

När Stockholms befolkning växer, ökar nyttjandet av stadens offentliga rum. Parkerna blir allt mer betydelsefulla för rekreation och livskvalitet eftersom de utgör viktiga vardagsmiljöer för invånare och besökare. Det ökande besöksstrycket ställer höga kvalitetskrav på parkskötsel, underhåll, upprustning och tillgänglighet.

I förskolan läggs grunden för barnens livslånga lärande. Nämndens förskolor vilar på demokratins grund och utgår från barnkonventionen. Skollagen slår fast att utbildningen ska syfta till att barnen ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den digitala utvecklingen är en naturlig del av förskolans verksamhet. Regeringen har beslutat om en reviderad läroplan för förskolan som träder i kraft den 1 juli 2019. Förskolorna kommer under året att arbeta med att implementera den reviderade läroplanen.

Nämndens öppna fritidsverksamheter och det preventiva arbetet är en viktig del för att tidigt upptäcka och ge stöd till ungdomar med riskbeteende. Verksamheterna samverkar med skola, förskola, socialtjänst och andra aktörer i syfte att stärka föräldraskap och ge stöd till att motverka riskbeteenden.

Socialtjänstens verksamheter och myndighetsutövning ska vara av hög kvalitet och grundade på evidens och beprövad erfarenhet. All myndighetsutövning ska vara rättssäker och ta tillvara den enskildes resurser. Samtliga medarbetare ska ha kunskap om mänskliga rättigheter och tillämpa dessa inom respektive verksamhet.

Norrmalms stadsdelsområde är ett äldrevänligt stadsdelsområde där äldre får en individuellt anpassad vård och omsorg av hög kvalitet och möjlighet till valfrihet i utförande. Nämndens verksamheter arbetar för att främja positiva faktorer för ett hälsosamt åldrande.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att invånarna inom Norrmalms

stadsdelsområde är självförsörjande och att nyanlända erbjuds stöd och vägledning under etableringsperioden.

Egen försörjning och ett självständigt liv

Norrmalms stadsdelsnämnd har tillsammans med Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder en gemensam enhet för ekonomiskt bistånd. Målet med insatserna är att den enskilde ska klara sin egen försörjning och leva ett självständigt liv. En utmaning under 2019 är arbetet med nyanlända stockholmare för att förebygga behov av ekonomiskt bistånd. Ytterligare en utmaning är att motverka långvarigt bidragsberoende. Ett led i det arbetet är att stärka samverkan kring personer som ansöker om ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet och har ett outrett hälsotillstånd. Antalet personer med missbruksproblematik och psykisk ohälsa tenderar att öka.

Personer som ansöker om ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet remitteras till jobbtorg och jobbtorg resurs. Förvaltningen samverkar med försäkringskassan, arbetsförmedlingen och Region Stockholm för att hitta alternativa försörjningsvägar.

Teamet för arbetslivsinriktad rehabilitering (AR-teamet) arbetar specialiserat med de personer som står långt från arbetsmarknaden. Det handlar om personer som är långtidssjukskrivna, har missbruksproblematik och psykisk ohälsa samt personer med odefinierad problematik. AR-teamet kommer under året att vidareutveckla arbetsmetoder och individanpassa insatserna, så att minst 25 procent går vidare till arbete, studier eller annan försörjning. Förvaltningen samverkar även med arbetsmarknadsförvaltningen kring kommunala visstidsanställningar, så kallade Stockholmsjobb.

Under 2019 kommer nämnden att återta administrering av feriejobb för ungdomar som tidigare hanterats av Östermalms stadsdelsnämnd.

Samhällsvägledning och stöd till nyanlända

Målsättningen är att nyanlända ska bli självständiga och etablera sig i samhället genom arbete, utbildning och ett stadigvarande boende. För att stötta nyanlända att nå dit erbjuder förvaltningen samhällsvägledning som komplement till övriga kommunala arbetsmarknads- och etableringsinsatser. Vägledning erbjuds både individuellt och i grupp. Målgruppen har främst behov av stöd för att hitta annat boende och komma vidare mot egen försörjning.

En utgångspunkt i arbetet med nyanlända är ett helhetsperspektiv. Genom att stärka det som är bestående i livet, oavsett var de kommer att bo senare, står de nyanlända bättre rustade för ett fortsatt liv i Sverige. I familjer där såväl barn som vuxna får utvecklas är sannolikheten högre att de vuxna fullt ut deltar i etableringen samt förmår söka efter annat boende och planera för sin fortsatta framtid. En annan utgångspunkt är alla människors lika värde och att kommunicera att kvinnor och män, flickor och pojkar har samma rättigheter och möjligheter.

Kvaliteten på, och tillgängligheten till, samhällsvägledningen ska stärkas. Genom att nyanlända själva får tycka till om det som erbjuds idag och vad de eventuellt saknar får förvaltningen ökad kunskap om nyanländas behov och bättre möjlighet att erbjuda det stöd som efterfrågas. Ett annat område för att stärka kvaliteten är fortsatt samverkan med berörda förvaltningar och civilsamhället.

En viktig faktor för nyanländas etablering är att få möjlighet att träna svenska språket, bygga nätverk och delta i fritidsaktiviteter. Förvaltningen fortsätter sin samverkan med civilsamhället i syfte att fler barn, unga och vuxna deltar i meningsfulla fritidsaktiviteter.

Samverkan sker genom ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) med KFUM central och genom ett länsstyrelsefinansierat projekt med Goda Grannar och Norrtulls sportklubb. Ett särskilt fokus är att nå ut till och få flickor och kvinnor att delta i de aktiviteter som erbjuds.

Lika rättigheter för alla

Barns behov beaktas när vuxna söker ekonomiskt bistånd för att säkerställa så jämlika uppväxtvillkor som möjligt. Innan beslut fattas överväger förvaltningen och dokumenterar konsekvenserna för varje enskilt barn. I enlighet med stadens budget uppmärksammas särskilt ensamstående föräldrars behov av insatser. En särskild arbetsgrupp, barnperspektivgruppen, bevakar frågan och är pådrivande i arbetet med att utveckla arbetssätt som tillvaratar barnperspektivet i handläggningen. Barnperspektivet beaktas även vid ärendegenomgångar och en kollegial granskning kommer att genomföras under året.

Det finns forskning som visar att ungdomar vars föräldrar uppbär ekonomiskt bistånd själva riskerar att bli beroende av ekonomiskt bistånd. Nämnden prioriterar därför den gruppen av ungdomar vid tillsättning av feriearbeten för ungdomar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	0,8 %	2,8 %	Tertial
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	0,5 %	1,6 %	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	0,25 %	1,1 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	9 st	1 050 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	200 st	9 000 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	40 st	1 050 st	Tertial
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	80	Tas fram av nämnden	Tertial
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	150 st	9 000 st	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med samhällsvägledning för nyanlända, med särskilt fokus på att ge kunskaper om bostadssituationen.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna stärka samverkan kring personer med olika funktionsnedsättningar och förbättra målgruppens möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

1.1.1 Invånarna klarar sin egen försörjning

Beskrivning

Målgrupp: Invånare som inte klarar sin egen försörjning. Prioriterade målgrupper är barnfamiljer och nyanlända.

Med nyanländ avses personer som är födda utanför EU/EES och som haft uppehållstillstånd i högst tre år. En majoritet av de nyanlända inom stadsdelsområdet bor i ett genomgångsboende vilket är ett tillfälligt boende i avvaktan att den nyanlända själv ordnar med ett stadigvarande boende.

Förväntat resultat

Invånare inom Norrmalms stadsdelsområde lever ett självständigt liv och klarar sin egen försörjning. Andelen personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen minskar. De personer som har försörjningsstöd av socialmedicinska och andra skäl får arbetslivsinriktade insatser i samarbete med andra aktörer i syfte uppnå egen försörjning eller försörjning på annat sätt. Barnperspektivet genomsyrar handläggningen av ekonomiskt bistånd och konsekvensanalyser genomförs innan beslut fattas. Invånare med osäkra boendeförhållanden flyttar vidare till eget boende. Nyanlända som bor inom stadsdelsområdet är inkluderade och delaktiga i det svenska samhället.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Antal personer med avslutad etableringsersättning som övergår till ekonomiskt bistånd			Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Alla nyanlända kvinnor och män mellan 18 – 64 år får ett erbjudande om samhällsvägledning inom en månad från det att stadsdelsförvaltningen har fått underlag över inflyttade till stadsdelsområdet.	2019-01-01	2019-12-31
Samverka med civilsamhället i syfte att nyanlända flickor och pojkar, kvinnor och män erbjuds möjlighet att delta i meningsfulla fritidsaktiviteter.	2019-01-01	2019-12-31
Utveckla arbetssätt och vägleda nyanlända i bostadsfrågor i syfte att nyanlända får ökade kunskaper om den svenska bostadsmarknaden och tränar sina färdigheter i att aktivt leta efter annan bostad.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att stadsdelsområdet är tryggt och att parker och grönområden är tillgängliga, välkomnande och välskötta för invånare och besökare.

Trygghet, säkerhet och brottsförebyggande arbete

Förvaltningens arbete utgår ifrån stadens program för en tryggare och säkrare stad, Stockholms stads trygghet- och säkerhetsprogram 2018-2021. Det säkerhetsfrämjande arbetet syftar till att minska risken för exempelvis olyckor som kan leda till personskador eller dödsfall, medan det trygghetsfrämjande arbetet syftar till att minska oönskade händelser samt öka tilliten till stadens verksamheter och människor emellan.

Förvaltningen arbetar systematiskt, strukturerat och resurseffektivt med att invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet ska vara trygga och säkra. Samverkan mellan förvaltningen och lokalpolisområde Norrmalm sker bland annat genom den lokala överenskommelsen som parterna upprättar. I samverkan tas även en gemensamma lokal

lägesbild fram. Lägesbilden beskriver otrygghet och brottslighet och uppdateras två gånger om året i samverkan med Polismyndigheten.

Under året ska stadens övergripande samverkansavtal med Polismyndigheten uppdateras. Utifrån inriktning på det nya stadsövergripande avtalet och utvärdering av den lokala överenskommelsen samt lägesbilden för stadsdelsområdet upprättas en ny lokal överenskommelse.

Metoder och rutiner för mobil platssamverkan i stadsdelsområdet har utvecklats tillsammans med kommunpolisen under snart tre år. Metoden innefattar att samordna insatser från myndigheter, verksamheter, boende och civilsamhället på den specifika platsen och har visat sig effektiv och framgångsrik. Genom såväl arbetet med platssamverkan som löpande uppdatering av lägesbild finns en systematik i att identifiera platser med behov av situationella åtgärder och områden i behov av ordningsvakter. Förvaltningen vill i såväl överenskommelsen, som i övrigt trygghetsskapande arbete, fördjupa orsaksanalyser och lägesbilder i syfte att utveckla, vidta och följa upp insatser för att minska antalet brott och öka tryggheten, samt säkerställa att rätt åtgärder vidtas vid varje givet tillfälle.

Nätverket som arbetar med trygghetsskapande åtgärder i och kring Observatorielunden fortsätter. Det leds av stadsdelsförvaltningen och består av aktörer som är verksamma runt Observatorielunden; Polismyndigheten, fältassistenter, parklek, SISAB, utbildningsförvaltningen, fastighetskontoret och trafikkontoret. Särskilt fokus är att tillsammans med trafikkontoret arbeta med ny och förbättrad belysning runt spegeldammen i parkens nedre del mot Sveavägen.

Under året genomför förvaltningen en analys av inkomna synpunkter i synpunktsportalen för att identifiera platser, parker och grönområden som upplevs som otrygga och genomföra åtgärder för att motverka detta.

Vision Klara

Klaraområdet är idag i hög grad brottsutsatt, utgör en känd öppen drogscen och är en riskmiljö för unga att vistas i. Tillsammans med Norrmalms lokalpolisområde, socialförvaltningen, trafikkontoret, fastighetskontoret, exploateringskontoret, Kulturhuset/Stadsteatern och City i Samverkan driver och samordnar förvaltningen arbetet med Vision Klara. Aktörerna har samlats kring visionen att Klaraområdet ska bli tryggt och trivsamt för boende, besökare och verksamma i området, en plats man vill besöka och vistas på. Ett av målen i Vision Klara är att området inte ska vara en öppen drogscen. För att uppnå detta tillämpar deltagande aktörer metodhandbok mot öppna drogscener med inriktning att minska platsens betydelse för drogförsäljning, begränsa tillgängligheten till droger, minska motivationen för droganvändning genom social prevention, öka formell och informell kontroll på platsen och systematisera samarbetet mellan myndigheter. För att understödja strategierna ska förvaltningen utveckla verktyg för att underlätta social prevention och kanaler för kommunikation och informationsdelning mellan de aktörer som arbetar inom området, till exempel Polismyndigheten, ordningsvakter, fältassistenter. I detta arbete utgör förvaltningens nya trygghetslokal på Sergels Torg ett nav och en plattform. Fördjupad lägesbild och orsaksanalys ska också skapa bättre förutsättningar att vidta rätt åtgärder i syfte att uppnå mål för visionen. En fördjupad lägesbild ska leda till att korrekta orsaksanalyser ska kunna tas fram för att rätt åtgärder och modeller ska kunna tillämpas. Bättre kunskap om vilka unga som uppehåller sig i riskmiljöer och varför behövs, i syfte att kunna hjälpa och lotsa rätt.

Våldsbejakande extremism

Förvaltningen har en nätverksgrupp för arbetet mot våldsbejakande extremism. I arbetsgruppen följs den lokala handlingsplanen mot våldsbejakande extremism upp, rutiner skapas samt information delas mellan representanter för olika verksamhetsområden. Förvaltningens lokala samordnare mot våldsbejakande extremism samverkar med övriga lokala samordnare samt stadens central samordnare mot våldsbejakande extremism. Under året kommer en webb-utbildning att lanseras.

Krisberedskap

Såväl intern som extern samverkan kring trygghets- och säkerhetsfrågor är en förutsättning för att stärka och effektivisera förvaltningens uthållighet vid allvarlig händelse. Förvaltningens trygghets- och säkerhetsråd ska utvecklas kring säkerhetsfrågor som krishantering vid allvarlig händelse. Detta i syfte att vidga kunskapen kring stadens, förvaltningens och blåljusmyndigheternas krisberedskapsuppdrag bland stadsdelsområdets skolor och andra samverkande aktörer inom det brottsförebyggande uppdraget. Förvaltningen ska även fortsätta att fördjupa och vidareutveckla samverkan med stadsdelarna i innerstaden kring krisberedskap och krisstöd.

För att bredda kunskapen, skapa förutsättningar för synergieffekter och samordna förvaltningens trygghetsskapande och preventiva arbete ska en förvaltningsövergripande temagrupp bildas. Temagruppen ska stärka den interna samverkan kring trygghet, säkerhet och prevention med utgångspunkt i nämndens uppdrag kring trygghet och säkerhet.

Förvaltningen ska utveckla former för arbete med beredskap för civilt försvar i takt med att det stadsövergripande uppdraget utvecklas.

Olycksförebyggande arbete

Förvaltningen ska stärka det olycksförebyggande arbetet avseende det systematiska brandskyddsarbetet i de egna verksamheterna. Avseende de externa verksamheterna ska systematik kring tillsynen stärkas.

Trivsamma parker och grönområden

När Stockholms befolkning växer, ökar nyttjandet av stadens offentliga rum. Parkerna blir allt mer betydelsefulla för rekreation och livskvalitet eftersom de utgör viktiga vardagsmiljöer för invånare och besökare. Det ökande besöksstrycket ställer höga kvalitetskrav på parkskötsel, underhåll, upprustning och tillgänglighet. Detta är en stor utmaning när staden förtätas och andelen parkmark inte växer i motsvarande grad. Samarbetet mellan trafikkontoret och stadsdelsförvaltningen är viktigt för att utveckla gröna stråk, stärka sambanden mellan parkerna, minska barriärer och göra nätet av trädplanterade gator mer finmaskigt.

Genom ökat samarbete mellan verksamma i alla led, från planerare till parkarbetare ska en effektiv parkdrift med god kvalitet skapas. För att effektivisera skräphanteringen ytterligare ska placeringen av skräpkorgar i parkerna ses över.

I vissa parker finns ett behov av att förtydliga gällande regler, till exempel koppeltvång och cykel-förbud. Under året ska därför vissa skräpkorgar förses med dekalering som informerar parkbesökarna om trivselsregler i parken, något som många medborgare efterfrågar.

Hållbarhet och slitagetålighet

Parkerna ska skötas och utvecklas så de blir långsiktigt hållbara. Det ökade besöksstrycket

ställer krav på att förvaltningen arbetar med slitstarka material som även är miljömässigt hållbara. Konsekvenserna av den varma sommaren 2018 kommer under året att visa sig och renovering av vissa av parkernas gräsmattor och planteringar kan behövas. Under året ska konstbevattning med solcellsdriven teknik för att skapa tåligare gräsmattor utredas.

Delaktighet och inflytande

Förvaltningen fortsätter arbetet att genom medborgardialog öka invånarnas delaktighet och möjlighet att påverka utvecklingen av stadsdelsområdets parker. Medborgardialogen kan vara i form av parkvandringar, parksamråd på plats inför parkupprustningar, enkäter på webb och på plats i parker, trygghetsvandringar med olika målgrupper samt genom medborgarförslag.

Förvaltningen utvecklar kontinuerligt fler funktioner i parkerna och arbetar för att möta allmänhetens olika behov och önskemål. Samtidigt tas hänsyn till parkernas kulturhistoriska och ekologiska värden.

Lika rättigheter för alla

Inom arbetet med Vision Klara uppmärksammas att unga flickor med riskbeteende är svåra att fånga upp. Andelen flickor under 18 år som till exempel omhändertagits av polis för narkotika i Klaraområdet under 2017 är mycket låg, och orsaksanalyser behöver genomföras i syfte att kunna vidta riktade åtgärder. Mycket tyder på att det låga antalet omhändertagningar inte speglar problematiken inom området utan snarare att unga flickor är svåra att nå och att kunna stödja adekvat.

Åtgärder fortsätter att genomföras enligt parkplanens tillgänglighetsinventeringar. Även det påbörjade arbetet med jämställdhetsanalyser i parker fortsätter under året. Det finns potential att utveckla de framtagna arbetsverktygen från tidigare jämställdhetsanalyser, till exempel med enkäter avseende hur parkbesökarna upplever att parkerna möter deras behov. Arbetet med tillgänglighetsanpassningar i flertalet parker fortsätter i enlighet med tillgänglighetsinventeringen i Norrmalms stadsdelsnämnds parkplan. Bland annat ska tillgängligheten till Vasaparkens entré från Torsgatan förbättras.

Parkinvesteringsprojekt

Arbetet med att förnya parkmiljön i Observatorielundens övre och nedre del fortsätter. Årets arbete innebär förnyelse av planteringar och gräsmattor, trädplanteringar och ombyggnation av parkentrén vid studentpalatset vid Drottninggatans slut.

Norrbackatäppan ska genomgå en omfattande förnyelse i enlighet med beslutat program. Arbetet genomförs i samarbete med utbildningsförvaltningen, Svenska Bostäder, trafikkontoret och exploateringskontoret. Under våren kommer upphandling av markentreprenör att göras och genomförandet inleds under året.

Stockholm Vatten och Avfall slutar med säsongsmätt vatten och förvaltningen inventerar därför alla anläggningar inför att de ska vintersäkras. Alla vattenmätare ska vara frostsäkrade och planen är att genomföra vintersäkringen inom tre år. Vintersäkringen kommer att innebära ökade kostnader för nämnden.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	80 %	100 %	År
 Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man	86 %	77 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 bor			
 Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	71 %	71 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	71 %	71 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	90 %	88 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna utveckla samverkan mot våldbejakande extremism.	2019-01-01	2019-08-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna inventera behovet och lämplig geografisk placering av nya parklekar.	2019-01-01	2019-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna och de ekonomiska konsekvenserna för fler parklekar med djur i staden.	2019-01-01	2019-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att utreda vilka områden som kan läggas till - och utöka redan godkända områden – som platser där stadens ordningsvakter verkar för att skapa trygghet för medborgarna.	2019-01-01	2019-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och i samverkan med polis och fritidsverksamhet inrätta och bidra till lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31
 Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

1.2.1. Norrmalms stadsdelsområde är tryggt

Beskrivning

Målgrupp: Invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet. Förvaltningen arbetar systematiskt, strukturerat och resurseffektivt med att invånare, besökare och verksamma inom stadsdelsområdet ska vara trygga och säkra. Samverkan med lokalpolisområde Norrmalm fortsätter enligt den lokala överenskommelsen.

Förväntat resultat

Sergels Torg och Klaraområdet är inte längre en öppen drogscen utan en trivsamt plats där människor möts och vistas. Unga som vistas i riskmiljöer ska lotsas till mottagande, sociala och preventiva aktörer och verksamheter där förvaltningen äger rådighet.

Det förvaltningsövergripande preventiva och trygghetsskapande arbetet har stärkts och samverkan sker systematiskt över avdelningsgränserna.

Kunskap kring krisberedskap har breddats och fördjupats bland såväl egna som andra

verksamheter, skolor och samverkansaktörer. Förvaltningens uthållighet och förmåga att hantera sina kärnuppdrag och sitt krisberedskapsuppdrag vid allvarlighändelse förbättras. Förvaltningens förmåga att kommunicera med och samarbeta med andra förvaltningar, civilsamhället och verksamheter inom stadsdelsområdet har stärkts genom ökad kunskap och samverkan i det vardagliga arbetet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel invånare i stadsdelen som känner sig trygga i parker och grönområden	73 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Införa systematiskt brandskyddsarbete, egenkontroll, i IA-systemet	2019-01-10	2019-12-31
Utbildning i våldsbejakande extremism	2019-01-10	2019-12-31
Utveckla digitalt verktyg för att stärka förutsättningar för preventivt socialt arbete i Klaraområdet	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

1.2.2 Parker och grönområden är välskötta, tillgängliga och välkomnande

Beskrivning

Skötsel och utveckling av parker och grönområden inom nämndens stadsdelsområde utgår från mål och riktlinjer i Norrmalms stadsdelsnämnds parkplan. En viktig del i arbetet med utvecklingen av stadsdelsområdets parker är att ta del av och analysera inkomna förslag och synpunkter. Parkerna sköts enligt upphandlad entreprenör enligt en så kallad funktionsupphandling som utgår från tydliga skötselmål. Parkupprustningar genomförs kontinuerligt utifrån investeringsbudgeten.

Förväntat resultat

Kvaliteten på skötseln och renhållningen i stadsdelsområdets parker och grönområden har ökat sedan föregående år. Parker och grönområden utvecklas i dialog med invånare som upplever att det finns möjlighet till både aktiviteter och rekreation i stadsdelsområdets parker. Parkerna är tillgängliga och attraktiva.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel invånare i stadsdelen som anser att det finns goda möjligheter till aktiviteter i parker och naturområden	84		År
♀ Andel invånare i stadsdelen som anser att det finns goda möjligheter till picknick, lugn och ro i parker och grönområden	86		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Anställa sommarpraktikanter som förstärker kontrollerna av parkskötseln.	2019-01-01	2019-12-31
Delta i gemensam städdag runt Brunnsviken i samverkan med Brunnsvikens vänner	2019-01-01	2019-12-31
Erbjuda skolklasser och idrottsföreningar att städa i parkerna	2019-01-01	2019-12-31
Genomföra informationsåtgärder för att motverka nedskräpning	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Installera särskilda behållare för fimpar	2019-01-01	2019-12-31
Utreda konstbevattning med solcellsdriven teknik	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet genom att förskolans verksamheter håller en hög pedagogisk kvalitet. Verksamheten ska ge trygghet och omsorg i en för barnen stimulerande miljö och ska vara tillgänglig för alla barn.

Hållbar utveckling och pedagogiska miljöer

Hållbar utveckling är ett begrepp som knyter ihop de ekologiska, sociala och ekonomiska utmaningar som mänskligheten står inför. Förskolan ska liksom all utbildning genomsyras av lärande för en hållbar utveckling. Hållbar utveckling kan ses som ett relationsbygge mellan människa och miljö.

Det finns forskning som visar att den viktigaste faktorn för barns utveckling och lärande är de pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn. En förskola med god kvalitet är avhängig förskolepersonalens pedagogiska kompetens och medvetenhet. Förskolans verksamhet ser de pedagogiska relationerna mellan pedagog och barn som en betydelsefull aspekt av hållbara relationer i förskolan. Goda pedagogiska relationer, som består av kognitivt, socialt och emotionellt stöd, utgör kärnan i en förskola av hög kvalitet samt främjar barns möjligheter att lära sig i förskolan och senare i skolan. Nämndens förskolor ska organiseras så att alla barn får tillgång till pedagogiskt utbildad personal.

Förskolans lärmiljöer omfattar inte bara de fysiska miljöerna ute och inne, utan också den pedagogiska och sociala lärmiljön. Pedagogiskt ledarskap, pedagogernas förhållningssätt och arbetssätt och organisationen är avgörande för barnens utveckling och lärande.

Barnen ska vara delaktiga i att utforma miljöerna. Miljöerna och materialet ska vara estetiskt tilltalande och utmana rådande normer. Förskolorna ska vara en plats där olikheter ses som något positivt och där barnen ökar sin förståelse och tolerans för olika sätt att tänka och vara. Nämndens förskolor ska organiseras så att alla barn får tillgång till lärmiljöer där de är aktiva, engagerade, medskapande och kreativa tillsammans med andra barn och vuxna.

Språk och lärande hänger samman liksom språk och identitetsutveckling. Genom högläsning skapas delaktighet, gemenskap och relationer. Barnen får uppleva spänning och glädje vilket banar väg för ett vidare intresse för läsning, litteratur och studier. Barnens ordförråd och språkliga medvetenhet kommer att öka och synliggörs i den pedagogiska dokumentationen.

Det är viktigt att barnen tidigt får möjlighet att utveckla sin matematiska förmåga och förståelse för naturvetenskap. Matematik och naturvetenskap kommer att integreras i barnens projekt vilket främjar kunskap om matematiska begrepp och naturvetenskapliga fenomen.

Lika rättigheter för alla

Förskolan ska förmedla och förankra grundläggande demokratiska värderingar.

Förvaltningens arbete med barnkonventionen stärks och arbetet med programmet för barnets

rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 utvecklas.

Förskolan vilar på demokratisk grund och skollagen slår fast att utbildningen ska syfta till att barnen ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. En viktig uppgift för förskolan är att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Förskolorna upprättar årligen en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Planen beskriver verksamhetens arbete med främjande av alla barns lika rättigheter och möjligheter, förebyggande av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, samt rutiner för åtgärder.

Kompetensförsörjning

Förskolans reviderade läroplan börjar gälla från och med 1 juli 2019. Där lyfts bland annat barnskötarnas betydelse i förskolan fram och förtydligar deras roll i undervisningen för att främja barns utveckling och lärande. Förvaltningen har en utmaning i att både rekrytera och att behålla befintlig utbildad pedagogisk personal. Verksamheten kommer under året att utbilda fler handledare för att ha möjlighet att ta emot fler studenter från förskollärarytbildningen. För att säkra den pedagogiska kvaliteten på förskolorna är det viktigt att alla medarbetare har utbildning, såväl förskollärare som barnskötare. Prognoser visar att tillskottet av nyexaminerade förskollärare vid universiteten och högskolorna i och runt Stockholm understiger kommande rekryteringsbehov. Förvaltningen fortsätter samarbetet med Stockholms universitet och arbetar för att vara ett attraktiv arbetsgivare i syfte att attrahera och bibehålla pedagogiskt utbildad personal.

I förskolan läggs grunden för barnens livslånga lärande och det pedagogiska ledarskapet är viktigt för förskolans kvalitet. I juni 2018 fattade regeringen beslut att den som leder det pedagogiska arbetet vid en förskoleenhet ska benämnas rektor. Förändringen i skollagen träder i kraft den 1 juli 2019.

Digital utveckling inom förskolan

Digital kompetens i förskolan är en fråga om jämlika demokratiska förutsättningar och tillgång till vårt nutida samhälle. I förskolans reviderade läroplan står att utbildningen ska ge barnen förutsättningar att utveckla adekvat digital kompetens. Barnen ska ges möjlighet att på sin nivå, källkritiskt och ansvarsfullt möta och förhålla sig till det digitaliserade samhälle de omges av.

En förutsättning för att ta vara på digitaliseringens möjligheter är att alla medarbetare inom förskolan har en hög digital kompetens och använder digitala enheter i det pedagogiska arbetet. Förskolans medarbetare ska använda digitala verktyg i det pedagogiska arbetet för att utveckla barnens lärmiljöer.

Ett digitalt lyft av Stockholms förskolor pågår bland annat genom införandet av Skolplattformen. Digitaliseringen innebär stora möjligheter för lärande, pedagogisk utveckling och kommunikation mellan hem och skola. Förskolans verksamhet fortsätter att prioritera arbetet med digitalisering inom förskolan samt implementering av Skolplattformen. Kostnad för Skolplattformens drift kommer från och med 2019 att belasta stadsdelsnämnderna vilket innebär ökade kostnader för verksamheten.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	41 %	41 %	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	90 %	90 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda sommarkolloverksamhetens avgiftsmodell, både gällande dygnsavgiften per barn och de inkomstspann som ligger till grund för de olika avgiftsnivåerna	2019-01-01	2019-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla arbetssätt och rutiner för att säkerställa att utbildningsnämndens samordningsansvar för elever med upprepade och längre frånvaro är väl fungerande oavsett huvudman	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

1.3.1. Barn i förskolan har hållbara relationer till sin omvärld

Beskrivning

Förskolan arbetar för att tidigt upptäcka barn i behov av stöd och lägga grunden för ett livslångt lärande. Barnen är väl förberedda inför övergången till förskoleklass. De pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn är viktiga för barns lärande och utveckling på kort och lång sikt. Pedagogerna ska förstå, lyssna och förmå att se barnets potential så att barnet känner sig kompetent och aktivt i sitt lärande. En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor.

Förväntat resultat

Barns grundläggande behov uppmärksammas tidigt och de får stöd i att utveckla hållbara relationer till sin omvärld. Lärmiljöerna i förskolan stödjer barnens lärande och utveckling. Utbildningen och undervisningen i förskolan ger barnen förutsättningar för att utveckla digital kompetens.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel vårdnadshavare som upplever att sitt barn känner sig tryggt på förskolan	87 %		År
Andel vårdnadshavare som upplever att sitt barn uppmuntras till att utveckla sina sociala förmågor	87 %		År
Antal förskolor som deltar i utmärkelsen Skola för hållbar utveckling	5		År
Barnen i förskolan använder digitala verktyg/hjälpmedel i sitt lärande	64 %		År
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för hållbar utveckling,	79 %		År
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sin förståelse för naturvetenskapliga fenomen	81 %		År
Jag upplever att mitt barn uppmuntras till att utveckla sitt matematiska tänkande	78 %		År
Vårdnadshavare kan på ett enkelt sätt kommunicera digitalt med sitt	68 %		År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
barns förskola			

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolans pedagoger deltar i stadsdelsövergripande digitaliseringsnätverk	2019-01-01	2019-12-31
Kompetensutveckling genom storföreläsning för förskolans pedagoger i digital kreativitet	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att erbjuda förebyggande och främjande insatser i ett tidigt skede för att motverka ohälsa och bidra till jämlika livschanser. Insatser som ges ska vara av hög kvalitet och grundade i evidens och beprövad erfarenhet. Samverkan med andra nämnder är viktig för att öka likställigheten inom staden vid myndighetsutövning.

En jämlik förskola

Förskolan har en stor betydelse för barns utveckling, lärande och hälsa och är en viktig del i det förebyggande arbetet. Under året kommer förvaltningens arbete med barnkonventionen och stadens program för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad 2018-2022 att stärkas. Strukturerade samarbeten finns och ska vidareutvecklas mellan socialtjänst och skola. Samarbetet omfattar även de fristående skolorna och förskolorna.

Vårdnadshavarna har stor betydelse i det förebyggande arbetet med barn och unga. Nämnden fortsätter att stödja detta samspel genom föräldrastödsprogrammen Alla Barn i Centrum och KOMET. Programmen riktar sig till vårdnadshavare med barn och ungdomar i åldern 3-18 år. Nämndens verksamheter för barn och unga ska vara en trygg plats där det är tillåtet för barn att visa alla sorts känslor. Medarbetare har god kunskap om vilka signaler ett barn som lever i en familj där våld i nära relationer förekommer kan sända ut samt kunskap att agera vid sådana situationer.

Öppen fritidsverksamhet

Den öppna fritidsverksamheten ska präglas av ett öppet och välkommande bemötande. Verksamheten ska genom sitt arbetssätt ge barn och unga möjlighet att öka sin förståelse och tolerans för olika sätt att tänka och att vara. Samverkan mellan skola, förskola, socialtjänst, öppen fritidsverksamhet och uppsökande arbete sker i syfte att tidigt upptäcka och ge stöd till barn och ungdomar i riskzon.

Förebyggande ungdoms- och fritidsarbete

Norrmalms stadsdelsförvaltnings preventionssamordnare samordnar förvaltningens förebyggande insatser för barn och unga under 18 år. Arbetet sker även operativt och med ett flertal samverkanspartners.

I det samordnande uppdraget ingår att stärka föräldrar i sitt föräldraskap genom socialförvaltningens stadsdelsövergripande kommunikation om ANDT (Alkohol, Narkotika, Doping och Tobak), och arrangera föräldraföreläsningar. Preventionssamordnaren deltar i nätverk med länsstyrelsen, andra verksamheter inom staden och innerstaden. I nätverken tas

nya initiativ till samarbeten och nya metoder introduceras.

Operativt stödjer preventionssamordnaren skolor i förebyggande arbete med program såsom preventionsprofilen, IQs alkoholrelaterade material, tobaksfri innerstad och koll på cannabis. Preventionssamordnaren har även i uppdrag att arbeta med intern kompetenshöjning och utvärdering inom fält och fritidsenheten.

För att på ett effektivt sätt förebygga att barn och unga hamnar i miljöer och situationer som inte är gynnsamma driver förvaltningen tillsammans med stadsdelsförvaltningarna Kungsholmen och Östermalm en ungdomsmottagning.

Förvaltningens fältassistenter arbetar uppsökande inom stadsdelsområdet och får genom sitt arbete möjlighet att identifiera vilka behov som finns i syfte att förbättra ungdomars uppväxtvillkor. Genom det uppsökande arbetet ges möjlighet att tidigt skapa relation till och möjlighet att stödja unga som ännu inte har någon meningsfull fritidssysselsättning.

Inom stadsdelsområdet vistas även ungdomar som inte bor i området. Det finns områden som inte är gynnsamma för unga att vistas inom, exempelvis Klaraområdet. Nämnden har utökat det uppsökande arbetet med en fältassistent med inriktning på Klaraområdet i syfte att möta det ökade behovet av stöd till unga som vistas i området.

Spelmissbruk

Förvaltningens stöd och behandling till vuxna med missbruks- och beroendeproblem syftar till att åstadkomma en bättre livskvalitet och meningsfull tillvaro utan missbruk och en hållbar boendesituation för målgruppen. Under året ska handläggarna få ökad kunskap om spelmissbruk om pengar, vilket är ett utökat ansvar för socialtjänsten sedan 1 januari 2018. Fortsatt utveckling av barnperspektivet i vuxenärenden kommer att ske genom att handläggare samtalar med föräldrar om vad som är skyddande faktorer för barn och hur barn kan påverkas av till exempel missbruk och psykisk ohälsa.

Kontinuerlig samverkan fortsätter med andra aktörer inom och utom förskole- och fritidsavdelningen, till exempel försörjningsstödsenheten, budget- och skuldrådgivare, relationsvårdshandläggare och hälso- och sjukvårdens beroendemottagning.

Stöd till anhöriga

Socialtjänsten kommer att fortsätta arbeta för att stärka den upplevda självständigheten hos barn, ungdomar och deras föräldrar. Detta görs genom att på olika sätt bidra till att deras situation blir mer hanterbar, i ett spektrum från genomgripande insatser till korta kontakter och enstaka samtal. Viktiga faktorer för att situationen upplevs hanterbar för den enskilde är att få ökad förståelse för sin situation och hur man själv kan påverka den, att veta vart man kan vända sig vid behov av stöd och att känna tillit till att hjälp finns att få. Kontakten med förvaltningen syftar till att identifiera och stärka de resurser som finns i och kring barnet, ungdomen och dess familj.

Förvaltningens anhörigkonsulent arbetar strategiskt i syfte att skapa stöd och vägledning för anhöriga till personer under och över 65 år. I rollen ingår att samordna förvaltningens anhörigstöd. Två grupper som uppmärksammas särskilt är anhöriga till äldre med demens och psykisk ohälsa. En navigeringskurs hålls i samverkan med minnesmottagningen där anhörigkonsulent deltar. Projektet kring psykisk ohälsa kommer att fortsätta under året. Projektet sker i samverkan med innerstadsdelarna.

Ett utvecklingsområde är att förbättra informationen om anhörigstödet på stadens hemsida för att det ska vara tydligt och enkelt att hitta kontaktuppgifter och information om anhörigstödet.

Familjer kommer att kunna erbjudas olika insatser i syfte att stärka barnets situation, såsom familjesamtal hos socialsekreterare eller hos Söderstöd som är utförare av öppenvård eller föräldrastöd i grupp genom programmen KOMET och Alla Barn i Centrum. Barn kan också erbjudas gruppverksamhet till exempel barn till separerade föräldrar med samarbetssvårigheter och barn till missbrukande föräldrar. Organisationerna Maskrosbarn och Trygga Barnen erbjuder också stöd till barn och ungdomar. Socialtjänsten uppmanar föräldrar att kontakta dessa organisationer utifrån behov.

SIP- samordnad individuell plan

Norrmalms stadsdelsnämnd har tillsammans med Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnd en SIP-samordnare som ska utveckla nämndernas arbete med SIP (samordnad individuell plan). Syftet med SIP är att enskilda med insatser från olika huvudmän ska få rätt stöd och att huvudmännen ska samordna sina respektive insatser. För den enskilde med flertalet insatser kommer det att underlätta planering, kontakter och att samtliga aktörer är införstådda i den enskildes problematik. Prioriterade målgrupper är barn och äldre. Utifrån lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvård (LUS) har beställarenheten äldreomsorg tagit fram nya arbetssätt som enheten arbetar utifrån sedan november 2018. Arbetssätten har sin grund i de gemensamma rutiner och riktlinjer som Storstockholm och Region Stockholm tagit fram. Ett led i det fortsatta arbetet är att vidareutveckla samverkan med både öppenvården och slutenvården.

Funktionsnedsättning och psykisk ohälsa

Biståndshandläggare och chefer säkerställer att likvärdiga, jämlika och rättssäkra bedömningar görs av behoven, med särskilt fokus på personlig assistans där rättspraxis håller på att förändras. Under året fortsätter arbetet med att ompröva tidigare beslut enligt nu gällande rättspraxis och att se över boendeplaceringar och möjligheten för individer att bo i ordinärt boende. Ett nytt arbetssätt är att hela arbetsgruppen läser utredningar som gäller personlig assistans och bostad med särskild service för konsultation innan beslut fattas.

Projektet SAMS-samverkan kring boendestöd kommer att fortsätta. Det är ett samarbete inom äldre- och socialtjänstavdelningens vuxenenhet, äldreomsorg och utförarenhet i syfte att utveckla arbetssätt för boendestödet så att det i större utsträckning leder till självständighet. För vuxna personer med psykisk ohälsa syftar socialtjänstens arbete till att ge stöd till ett självständigt liv med en hållbar boendesituation och meningsfull sysselsättning.

Socialtjänsten arbetar särskilt med unga vuxna för att förebygga långvarig psykisk ohälsa, genom tidiga och generösa insatser, tydliga mål mot självständighet och kortare beslutsperioder. Socialsekreterarna kommer att se över möjligheten att arbeta med en digital processtavla i syfte att tydliggöra handläggningsprocessen, säkerställa rättssäkerheten samt mäta ärendebelastningen.

På socialtjänstens utförarverksamheter inom socialpsykiatri och funktionsnedsättning kommer personal att arbeta tillsammans med brukaren för att utforma insatserna så att den enskilde utvecklar och har kvar de färdigheter som behövs för att hantera sitt dagliga liv. Ett viktigt fokus i arbetet är att den enskilde får möjlighet att vara i sammanhang där man är sedd, efterfrågad och välkommen. Vid behov används anpassat bildstöd samt tekniska och

begåvningsstödjande hjälpmedel av olika slag. Under året ska fler utförarenheter utveckla bildstöd som ett komplement till skrivna instruktioner.

Hemlöshet och vräkningsförebyggande arbete

Förvaltningen fortsätter det vräkningsförebyggande arbetet och utvecklar det interna samarbetet för att i ett så tidigt skede som möjligt nå den som riskerar att bli vräkt. En bo-samordnare samordnar arbetet inom stadsdelsområdet och har även en rådgivande funktion inom hela förvaltningen och kan följa med på hembesök tillsammans med ordinarie handläggare. Bo-samordnaren arbetar också uppsökande för att förhindra vräkningar och motivera personer i behov av stöd att ta emot insatser för att kunna bo kvar i bostaden.

Budget- och skuldrådgivarna erbjuder rådgivning i syfte att förhindra överskuldsättning. Tillgängligheten är hög och öppen rådgivning erbjuds varje vecka vilket medför att den som är i behov av rådgivning snabbt får kontakt utan väntetid. Barnfamiljer erbjuds rådgivning inom en vecka.

Hedersrelaterat våld och våld i nära relationer

Arbetet mot våld ska följa Stockholms stads program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck och enligt nämndens lokala rutin för arbetet mot våld i nära relation. Utgångspunkten är att alla medarbetare har en beredskap att se, fråga och agera om de möter någon som är våldsutsatt. Förvaltningen har även specialiserade relationsvåldshandläggare och hedersvåldshandläggare som har en rådgivande funktion gentemot kollegor. Förvaltningen samarbetar med Origo, resurscenter för råd och stöd i frågor som rör hedersnormsproblem.

Den sammanlagda kompetensen inom förvaltningen är hög för att möta de behov av skydd och stöd som vuxna och barn har i relationer där våld förekommer. Särskilt fokus ligger på att uppmärksamma barn i våldsutsatta familjer, forskning har visat att barn som bevittnar våld är likställigt med att bli utsatt för våldshandlingar. Arbetet innebär även att erbjuda insatser till våldsutövare.

Sedan Relationsvåldscenter innerstaden, RVCI, öppnade under 2018 har handläggare från Norrmalms stadsdelsområde remitterat ett flertal våldsutsatta, och även våldsutövare.

Under 2019 fortsätter förvaltningen den interna samverkan för att nå fler våldsutövare som vill ändra sitt beteende och handläggare kommer att motivera till den behandling som finns på RVCI i syfte att våldet ska upphöra. Lokala rutiner för socialtjänstens arbete med våldsutövare håller på att tas fram. Relationsvåldshandläggare kommer att bygga på sin utbildning gällande våldsutövare samt även få utbildning i hedersrelaterat våld. Nya medarbetare kommer att genomgå webb-utbildning om våld i nära relationer utarbetad av Nationellt Centrum för Kvinnofrid.

Lika rättigheter för alla

Frågor som rör jämställdhet och jämlikhet är ständigt närvarande i det dagliga arbetet. Medarbetarna har ett normkritiskt förhållningssätt avseende pojkar och flickor och deras mammor och pappor. För att uppnå en genusmedvetenhet hos handläggare förs värdegrundsdiskussioner och i samtal prövas att anta olika perspektiv för att undvika att kön ställs mot varandra eller omedvetet behandlas olika. Även HBTQ-frågor hålls ständigt levande för att barn och ungdomar ska få ett gott och likvärdigt bemötande oavsett upplevd könstillhörighet. Barn med funktionsnedsättningar bemöts som barn med samma rättigheter

och behov som alla barn har och som därmed kan behöva särskilt stöd för att deras rättigheter och behov ska tillvaratas. De grundläggande principerna i Barnkonventionen är en ledstjärna i förvaltningens arbete. Barns delaktighet och hur medarbetarna kan skapa förutsättningar för barn att göra sin röst hörd och få adekvat inflytande i frågor som rör dem är ett ständigt pågående utvecklingsarbete. I syfte att fatta jämställda beslut oavsett kön, avidentifieras ärenden vid föredragning för konsultation eller beslut.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och unga som bedöms ha skyddsbehov som har kunnat placeras under trygga förhållanden	100 %	100 %	Tertial
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats.	86 %	84 %	Tertial
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	96 %	Öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	91 %	Öka	År
 Andel brukare som trivs - funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	90 %	Fastställs 2019	År
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	30 %	25 %	År
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	82 %	42 %	Tertial
 Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärjas	97 %	tas fram av nämnd	Tertial
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	96 %	90 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	96 %	78%	År
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen		-	År
 Antal vräkningar som berör barn	0	tas fram av nämnd	Tertial
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	93 %	92 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.	2019-01-01	2019-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att barnskötare, socialsekreterare och medarbetare inom äldreomsorgen erbjuds vidareutbildning och kompetensutveckling.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp konsekvenser av nya utskrivningsregler för brukare som kommer från slutenvård.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av gällande riktlinjer med inriktning att alla stadsdelsnämnder ska inrätta lokala operativa samverkansforum för samverkan mellan skola, socialtjänst och polis.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med landstinget utveckla en stadsövergripande handlingsplan för att förebygga självmord.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda en komplettering av stadens relationsvårdcentrums verksamhet så att den även inkluderar stöd till barn som upplevt våld.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda om det är möjligt att utveckla boendestöd inom missbruksområdet.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka möjligheter det finns och vilka insatser som skulle krävas, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten och inte våldsutövaren som bor kvar i det gemensamma boendet.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av riktlinjerna för hur socialtjänsten agerar när ett barn eller en ungdom stängs av från skolan med sikte på snabbare insatser.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn avseende stadens ungdomsmottagningar gällande bland annat organisation och huvudmannaskap.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna att införa kompetenshöjande insatser om könsstympning genom att införa en särskild utbildning som riktas till personal inom skola, vård och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetssätt för att säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis ska hållas inom 48 timmar efter det att det kom socialtjänsten till kännedom att den unge för första gången begått eller misstänks ha begått brott.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

1.4.1 Förebyggande och tidiga insatser ger barn och unga jämlika uppväxtvillkor

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter arbetar för att tidigt upptäcka barn i behov av stöd. Genom samarbete mellan förskolan, skolan, de öppna verksamheterna, socialtjänsten och Polismyndigheten förebyggs riskbeteenden och riskfaktorer kring och hos barn. Samverkan är

utgångspunkten vid genomförandet av stödinsatser och bidrar till att säkerställa goda uppväxtvillkor för barnet.

En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor. Den öppna fritidsverksamheten är en viktig arena i det förebyggande arbetet där förvaltningen kan arbeta för att få in unga i positiva sociala sammanhang och stärka ungas skyddsfaktorer.

Många familjer som kommer i kontakt med socialtjänsten söker inte stöd själva. Därför är samverkan med andra aktörer en viktig del i det förebyggande arbetet. För att öka möjligheten att så tidigt som möjligt upptäcka barn i behov av stöd, informerar socialtjänsten samverkanspartners om sitt arbete och andra aktörers ansvar. Socialtjänsten ordnar seminarier regelbundet om skyldigheten för personal att göra orosanmälan till socialtjänsten. Förvaltningen verkar för att andra aktörer ska känna till att det går att vända sig till socialtjänstens mottagningsgrupp för konsultation och information om vilket stöd som finns att få för barn och familjer. I kontakten med barn och familjer och i samverkan med andra stärker socialtjänsten de resurser som finns kring barnet, ungdomen och dennes familj.

Målgrupp: Barn och unga i åldern 0-21 år.

Förväntat resultat

Barn och ungas grundläggande behov uppmärksammas tidigt.

En förskola av hög kvalitet verkar socialt utjämnande och bidrar till jämlikare uppväxtvillkor. Förskolan arbetar förebyggande, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa och har ett nära samarbete med socialtjänsten. Den öppna fritidsverksamheten ger barn och ungdomar positiva sociala sammanhang och uppmärksammar unga i behov av stöd.

Socialtjänsten når utsatta barn och unga i ett så tidigt skede som möjligt. I samverkan med andra aktörer skapas förtroende och tilltro till socialtjänstens möjlighet att medverka till en positiv förändring. Föräldrar ska känna trygghet i att det finns stöd att få om problem uppstår.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Boendestödjarna inom socialpsykiatri och funktionsnedsättning får under året utbildning av familjeenheten gällande barnperspektiv i arbetet.	2019-01-08	2019-12-31

Nämndmål:

1.4.2 Anhöriga uppmärksammas och får stöd

Beskrivning

Målgrupp: Anhöriga till personer över och under 65 år och anhöriga till personer med funktionsnedsättning/variation boende inom Norrmalms stadsdelsområde. Personer som lever med missbruk och deras anhöriga. En prioriterad målgrupp är barn.

Förväntat resultat

Anhörigas livssituation uppmärksammas och erbjuds stödinsatser. Medarbetare har kunskap om de situationer anhöriga kan befinna sig i och kan vägleda och informera om stödinsatser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förbättra informationen om anhörigstödet på stadens hemsida för att det ska vara tydligt och enkelt att hitta kontaktuppgifter och information om anhörigstödet.	2019-01-08	2019-12-31

Nämndmål:

1.4.3. Stadsdelsområdets invånare lever ett självständigt liv

Beskrivning

Målgrupp: Invånare i Norrmalms stadsdelsområde i behov av stöd för att klara sitt dagliga liv.

Förväntat resultat

Förvaltningen arbetar förebyggande och främjande med insatser i ett tidigt skede, för att motverka ohälsa och ojämlika förhållanden. Stadsdelsområdets invånare i behov av stöd och hjälp ska ges insatser för att klara sitt dagliga liv utifrån sina förutsättningar. Nyanlända blir självständiga och etablerar sig i samhället genom arbete, utbildning och ett stadigvarande boende.

All myndighetsutövning är rättssäker och tillvaratar den enskildes resurser. Medarbetare har kunskap om mänskliga rättigheter och tillämpar dessa inom respektive verksamhet. Invånare och medarbetare upplever att nämndens verksamheter är fria från diskriminering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel personer med funktionsnedsättning i gruppboende och serviceboende som erbjuds att delta i kulturella, fysiska eller andra aktiviteter av den enskildes intresse minst en gång per vecka.	80		År

Nämndmål:

1.4.4. Personer i relationer där våld förekommer får det stöd de behöver

Beskrivning

Målgrupp: Personer inom Norrmalms stadsdelsområde som utsätts för våld i nära relationer samt våldsutövare. En prioriterad målgrupp är barn och unga som utsätts för våld.

Förväntat resultat

Personer utsatta för hedersvåld och våld i nära relation erbjuds skydd utifrån behov och ett individuellt utformat stöd i syfte att förändra sin situation. De som utövar våld får insatser för att bryta sitt beteende och hitta alternativ till våld. Barn och unga som är utsatta för våld i nära relation får skydd och stöd och barn och unga som finns i nära relationer där våld förekommer uppmärksammas och får stöd. Medarbetare har kunskap om våld och att upptäcka våld i nära relationer samt hedersvåld och kan ge stöd åt den enskilde.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel våldsutsatta som fullföljer behandling på Relationsvåldcentrum (RVCI)	75		År
♀ Andel våldsutövare som fullföljer behandling på Relationsvåldcentrum (RVCI)	75		År
♀ Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten	50		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nya medarbetare kommer att genomgå web-utbildning om våld i nära relation utarbetad av Nationellt Centrum för Kvinnofrid.	2019-01-10	2019-12-31
Relationsvåldshandläggare kommer få utbildning i hedersrelaterat våld.	2019-01-08	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges verksamhetsområdes mål genom att arbeta för att äldre har möjlighet att leva ett självständigt liv, få en individuellt anpassad vård och omsorg av god kvalitet som är likvärdig och präglad av valfrihet i ett äldrevänligt stadsdelsområde. De äldre ska känna sig trygga med de insatser som ges.

Den demografiska utvecklingen inom Norrmalms stadsdelsområde visar att antalet personer över 65 år beräknas öka med cirka 2 000 fram till år 2027 varav hälften är över 80 år.

Ett hälsosamt åldrande

Den äldre ska känna delaktighet, trygghet och kunna påverka hur, och när insatser utförs. Ensamhet och oro ska förebyggas med hjälp av bland annat mötesplatser och dagverksamhet. Evidensbaserad forskning visar att livsstilsfaktorer så som fysisk aktivitet, näringsrik kost, sociala och kulturella aktiviteter har en positiv effekt på ett hälsosamt åldrande. Andra viktiga faktorer är individens förmåga att styra, påverka sitt liv och känna delaktighet. Genom det förebyggande arbetet främjas och stärks den enskildes möjligheter till att leva självständigt. På aktivitetscentret erbjuds riktade aktiviteter. Utomhusvistelse, kost- och måltidssituationer utvecklas inom vård- och omsorgsboende och i ordinärt boende. Prioriterade kunskapsområden är språk och demens. Samverkan behöver stärkas och äldre som skrivs ut från sjukhus ska uppleva ett tryggt mottagande i hemmet.

Aktivitetscenter och förebyggande arbete

Som en del av ett äldrevänligt stadsdelsområde fortsätter förvaltningen arbetet med att utveckla aktivitetscenter. Det första finns på Vädurens seniorboende och ytterligare två möjliga aktivitetscentra utreds. Aktivitetscentren ska vara tillgängliga och utgöra en mötesplats för boende samt närboende.

Enheten för förebyggande verksamhet är en ny enhet som startade i augusti 2018. Uppdraget är att effektivisera det förebyggande arbete som bedrivs och att samordna stödet till de äldre och deras anhöriga. Arbetet med att utveckla aktivitetscentret och anhängigkonsulentens roll kommer att fortgå under året.

Kost och måltidssituationer

Inom nämndens vård- och omsorgsboenden ska de boendes positiva upplevelse av måltidssituationen öka. Inom förvaltningen kommer det finnas möjlighet att få stöd av dietist i syfte att förbättra måltidsupplevelsen och näringsinnehållet på maten. För personer med ordinärt boende och biståndsbeslutna insatser erbjuder hemtjänsten matlagning eller matlådor.

Sociala aktiviteter och utomhusvistelse

Kvinnor boende på vård- och omsorgsboenden uppger i högre grad än män att de är nöjda med de sociala aktiviteter som erbjuds. En analys som följer av detta är att vård- och omsorgsboendena i större utsträckning behöver anpassa aktiviteterna utifrån målgruppernas önskemål och intressen. Förvaltningens verksamhetsuppföljningar visar att utvecklingen av individuella aktiviteter med kontaktpersonen och erbjudandet om utomhusvistelse behöver förbättras. Målgruppen äldre med demens behöver särskilt uppmärksammas när aktiviteter utformas.

Trygg omsorg

Ensamhet och oro ska förebyggas med hjälp av bland annat dagverksamhet och social gemenskap på mötesplatser. Kvinnor anger oro i högre utsträckning än män, både inom vård- och omsorgsboende och inom ordinärt boende. Äldre med demens och deras anhörig utgör en prioriterad målgrupp. Den kommunala hemtjänsten ska upprätta ett demensteam i syfte att kunna ge ett riktat stöd till denna målgrupp. Medarbetarna har kunskap om demens i syfte att kunna ge ett personcentrerat stöd.

Kommunen ansvarar för hälso- och sjukvården på särskilda boende för äldre och personer med funktionsnedsättning. Utvecklingsområden är arbetet med hälso- och sjukvårdsdokumentationen och förbättra det riskförebyggande arbetet genom att förebygga fallolyckor, trycksår, nutrition, munhälsa och inkontinens.

Tryggt mottagande i hemmet

För att skapa en trygg och hållbar hemgång för de äldre som skrivs ut från slutenvård/korttidsvård har projektet tryggt mottagande i hemmet pågått under 2018. Detta är en kvalitetshöjande insats som sker i samverkan med Kungsholmens stadsdelsnämnd. Kungsholmens stadsdelsnämnd ansöker om medel i samverkan med Norrmalms stadsdelsnämnd för fortsatt arbete under 2019. Samordnad individuell plan är en viktig faktor för att skapa ett tryggt mottagande i hemmet.

Språk i äldreomsorgen

Stockholms stad ingår i det finska förvaltningsområdet sedan år 2010. Från och med februari 2019 blir staden förvaltningsområde för samiska och meänkieli. Detta innebär bland annat att äldre ska erbjudas äldreomsorg och information på dessa språk till väsentlig del om så önskas. Information kring stadens arbete med förvaltningsområde och minoritetsspråk ges i samband med ansökan om bistånd. Förvaltningen ska utarbeta rutiner i enlighet med den nya lagstiftningen.

Lika rättigheter för alla

Män och kvinnor ska ha tillgång till likvärdig omvårdnad och beslut rörande insatser. Förvaltningen genomför genomlysningar av myndighetsbeslut för att säkerställa en jämställd och jämlik biståndshandläggning. Brukarundersökningar analyseras för att uppmärksamma skillnader i upplevelser mellan könen för att kunna säkerställa ett jämställt utförande av

insatser.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	70 %	70 %	År
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	57 %	57 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	85 %	85 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	76 %	76 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	81 %	81 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	87 %	87 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	92 %	92 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	84 %	84 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	81 %	81 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	12	Fastställs 2019	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med Stockholms läns landsting utreda hur biståndsbedömarrollen kan utvecklas mot en renodling av å ena sidan myndighetsutövning, å andra sidan rådgivning och vägledning. Detta ska säkerställa en sammanhållen planering och tillgänglig uppföljning av samhällets insatser som utgår från den enskilde äldres behov och perspektiv.	2019-01-01	2019-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att få äldreomsorg på sitt modersmål.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

1.5.1 Äldre är trygga och får en individuellt anpassad vård- och omsorg av god kvalitet

Beskrivning

Målgrupp: äldre över 65 år.

Den äldre ska känna delaktighet, trygghet och kunna påverka hur och när insatser utförs. Ensamhet och oro ska förebyggas med hjälp av bland annat mötesplatser och dagverksamhet. Genom det förebyggande arbetet främjas och stärks den enskildes möjligheter att leva självständigt.

Förväntat resultat

Äldre är trygga med de insatser som ges. De äldre är nöjda med bland annat måltider, sociala aktiviteter, utomhusvistelse, samt upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs. Äldre med demens får ett riktat stöd av personal som har kunskap om demens och kognitiv svikt. Äldre med behov av stöd från flera huvudmän erbjuds ett samordnat stöd, bland annat när de skrivs ut från sjukhus.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel äldre som är nöjda med aktiviteterna på vård- och omsorgsboendet	70		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Seniordag anordnas för att ge information till äldre som fyller 80 år och som inte har biståndsbedömda insatser	2019-01-01	2019-12-31
Upprätta en plan för att genomföra inköp på internet.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges inriktningsmål om en hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt genom att beakta invånarnas behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt parker och grönområden.

Stadsdelsområdets invånare ska kunna ta del av ett varierat utbud av kultur och skapande aktiviteter. Parker och grönområden ska vara tillgängliga året om och kunna uppmuntra till fritidsaktiviteter ur ett jämställt och jämlikt perspektiv.

Stadens miljöprogram ligger till grund för förvaltningens arbete med att klimatanpassa verksamheter och skapa hållbara lösningar. Energieffektiviseringar genomförs och stadens plan för ett giftfritt Stockholm fortsätter att implementeras i nämndens verksamheter. Parker och grönområden ska anpassas till nya klimatförutsättningar och bidra till en mångfald av ekosystemtjänster.

Nämndens samverkan med det lokala näringslivet kring områden med speciella behov, som till exempel Klaraområdet ska stärkas. Under 2019 kommer nämnden att vidareutveckla samverkan och kunskapsspridning kring krisberedskap och civilt försvar med det lokala näringslivet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ha ett gott samarbete med lokala företagareföreningar, fastighetsägare, näringsidkare och civilsamhället i syfte att utveckla stadsdelsområdet.

Upphandlingar ska ske i konkurrens och upphandlad verksamhet följs upp kontinuerligt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	45 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År

Nämndmål:

2.1.1. Norrmalms stadsdelsområde är levande och trivsamt

Beskrivning

Förvaltningen vidareutvecklar sin samverkan med det lokala näringslivet genom arbetet med att Klaraområdet ska bli ett trivsamt och tryggt område. Där behov av platssamverkan identifieras på andra platser, arbetar förvaltningen tillsammans med Polismyndigheten, det lokala näringslivet, civilsamhället och andra aktörer för att skapa strategier för en trygg offentlig miljö samt för att stärka det civila försvaret.

Förväntat resultat

Nämnden har ett gott samarbete med det lokala näringslivet i syfte att gemensamt utveckla ett levande, tryggt och trivsamt stadsdelsområde för boende och besökare.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att i planeringen av förändring i stadsmiljön tidigt beakta nämndens behov av verksamheter.

Det är angeläget att i stadsutvecklingen tidigt beakta nämndens behov av förskoleplatser, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt parker och grönområden. Förvaltningen deltar därför i stadsbyggnadskontorets, exploateringskontorets och trafikkontorets arbete med utveckling av norra innerstadens stadsutvecklingsområden. Då det handlar om förtätning av områden är det särskilt angeläget att förvaltningen verkar för tillräcklig tillgång av friytor, både vad gäller förskolegårdar och parker. I de remisser som kommer till nämnden bevakar förvaltningen tillgänglighetsfrågorna i alla typer av boenden.

Förvaltningen arbetar för ett tydligt barnperspektiv och jämställdhetsperspektiv i planeringen, bland annat genom att efterfråga barnkonsekvensanalyser. Ur ett barn- och jämställdhetsperspektiv är det också viktigt med god tillgång till park-, lek- och idrottsmiljöer inte minst i stadens utvecklingsområden.

Under året är stadsutvecklingen i Hagastaden i fokus där till exempel detaljplan för östra Hagastaden planeras att gå ut på samråd. Genom en intern projektorganisation arbetar förvaltningen för att Hagastaden ska ha tillräckligt antal förskoleplatser och ändamålsenliga förskolegårdar, bostäder med särskild service, vård- och omsorgsboenden samt god tillgång till parker och grönområden. I Hagastaden är frågor om friytetillgång särskilt angelägna då området byggs tätt. Förvaltningen deltar också i planeringen av utvecklingen av Sabbatsbergsområdet som planeras att gå ut på programsamråd under året.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
-----------	--------	-------------	--------------

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	12	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

2.2.1. Invånarnas behov av samhällsservice uppmärksammas tidigt i samhällsplaneringen

Beskrivning

I remissvar och deltagande i arbetsgrupper bevakar och verkar förvaltningen för att invånarnas behov av specialbostäder, förskolor, äldreboenden och offentliga platser inom stadsdelsområdet tillgodoses.

Förväntat resultat

När nya bostäder byggs inom stadsdelsområdet har invånarna god tillgång till kommunal service samt parker och grönområden som är tillgängliga för alla. Det finns förskolor, bostäder med särskild service och äldreboenden i tillräcklig omfattning.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ha transporter som är miljömässigt hållbara. Nämndens resepolicy syftar till att resor som görs inom eller i anslutning till verksamheterna genomförs på ett så miljövänligt sätt som möjligt.

Förvaltningen minskar utsläppen av växthusgaser genom att följa förvaltningens resepolicy och vid upphandling ställa miljökrav på entreprenörers maskinparker.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	86 %	86 %	Halvår

Nämndmål:

2.3.1. Transporter inom nämndens verksamheter är miljömässigt hållbara

Beskrivning

Nämndens fordon ska drivas med miljövänliga bränslen. Nämnden ska arbeta för att minska utsläpp av växthusgaser.

Förväntat resultat

Nämndens transporter sker med miljövänliga fordon enligt nämndens resepolicy.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Genomförande av miljörevision av parkentreprenörers maskinpark	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att möjliggöra för invånarna i stadsdelsområdet att möta ett varierat och tillgängligt utbud av kultur och skapande aktiviteter. Parker och grönområden är tillgängliga året om och uppmuntrar till fritidsaktiviteter och spontan motion ur ett jämställt och jämlikt perspektiv.

Kultur för alla

Nämnden ska ha ett särskilt fokus på grupper som vanligtvis inte nås av kulturaktiviteter. Aktiviteter sker både inom nämndens egna verksamheter och via kulturnämndens utbud. Nämndens förskolor arbetar i enlighet med stadens program Kultur i Ögonhöjd. Programmet syftar till att alla, oavsett förutsättningar och uppväxtvillkor, ska kunna ta del av ett kulturliv och själva få uttrycka sig, på egen hand och tillsammans med professionella kulturutövare.

Förskolorna har kulturombud som har ett särskilt ansvar för kulturfrågor. Barns möjligheter att delta i olika sociala och kulturella sammanhang på sin fritid är viktigt. Förskolan och de öppna fritidsverksamheterna ska ha pedagogiska miljöer och material som inbjuder till olika konstnärliga uttryckssätt som drama, dans, måleri och andra aktiviteter. I mötet med stadens kulturutbud kommer barn och unga utveckla olika uttrycksformer som bild, sång, musik, drama, rytmik, dans och rörelse. Barn och unga lär sig konstruera, använda material och pröva nya tekniker. Barnen kommer att använda multimedia och informationsteknik i sitt skapande.

Nämndens förskolor arrangerar en ljusinstallation på internationella barndagen. Ljusinstallationen och Förskolans dag synliggör barnen, ger dem en röst och tillsammans med andra barn tar förskolan plats i det offentliga rummet.

Öppna mötesplatser och dagverksamheter erbjuder personer över 65 år social, kulturell och fysisk stimulans i syfte att motverka ensamhet och social isolering. Under 2019 ska den öppna mötesplatsen Vasaträffen utforma nya aktiviteter utifrån intressen och önskemål. Bland annat kommer besökarna erbjudas stavgång med fika, stickcafé, kort- och sällskapsspel. För personer med insatser inom funktionsnedsättning eller inom socialpsykiatri erbjuds olika aktiviteter, till exempel besök på konstatställningar. Inom socialtjänstens utförarenhet erbjuds exempelvis bowling regelbundet. Sysselsättningen på Nya Verkstan erbjuder bland annat kurser i keramik och målning. De boende på gruppboendestaden LSS har möjlighet att delta på Skapande Verkstad som finns på boendet.

Inom området Fritid för alla finns ett anpassat utbud för kultur och fysisk aktivitet för barn och unga med funktionsnedsättning.

Tillgänglig idrott och motion

Fysisk aktivitet är en väsentlig faktor för en god hälsa, fysisk såväl som psykisk, som förvaltningen arbetar för att främja. Förvaltningen har ett särskilt stort ansvar att säkerställa att barn och ungdomar från ekonomiskt utsatta familjer, personer med funktionsnedsättning och äldre har möjligheter att utöva fysisk aktivitet, idrott och motion.

Förvaltningen har två skilda samarbeten med civilsamhället för att främja god hälsa. Dels med KFUM central där en lots stödjer nyanlända barn och unga till att komma till efterfrågade fritidsaktiviteter. Dels det länsstyrelse finansierade projektet med Goda Grannar och Norrtulls

sportklubb där nyanlända familjer, barn och ungdomar erbjuds olika aktiviteter. Ett särskilt fokus i projekteten är att nå ut till flickor och kvinnor.

Aktivitetscentret som är under utveckling kommer erbjuda flertalet aktiviteter som riktar sig mot äldre.

I takt med att invånarna inom stadsdelsområdet blir fler ökar behovet av ytor för idrott, motion och rekreation som skapar möjlighet till fritidsaktiviteter. Det är viktigt att utforma parkerna så att de ger förutsättningar för ett jämställt nyttjande för alla åldrar. När nya parker anläggs i exploateringsområden arbetar förvaltningen för att invånarnas behov ska tillgodoses. Förvaltningen verkar för stärkt samarbete med idrottsförvaltningen och fastighetskontoret. Inom stadsdelsområdet finns idag två utegym, i Vasaparken och Vanadislunden. Förvaltningen arbetar för att upprätta ett utegym inom ramen för utvecklingen av Hagastaden.

Nämndens bemannade parklekar är populära och samlar många parkbesökare, vardagar som helger. Under året kommer åtgärder att vidtas i utemiljön för att alla ska kunna delta i aktiviteterna på lika villkor.

Under året tas ett program fram för vattenlek i Vasaparkens parklek.

Som följd av ett medborgarförslag, tas ett förslag till utformning av en paviljong fram för utövande av yoga och andra liknande aktiviteter. Paviljongen kommer att placeras vid Katarinahuset i Sabbatsbergsparken.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar som deltar i föreningsliv		-	År
 Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	75 %	74 %	År
 Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter	76 %	75 %	År

Nämndmål:

2.4.1. Invånare i alla åldrar tar del av ett varierande kulturutbud

Beskrivning

I stadsdelsområdet finns öppna mötesplatser för social stimulans och gemenskap. Samverkan sker med det lokala kulturlivet som erbjuder olika evenemang. I nämndens egna verksamheter finns möjlighet till eget skapande, musik, rörelse och teater. De äldre på vård- och omsorgsboende och besökare på aktivitetscentret och dagverksamhet erbjuds sociala/kulturella och fysiska aktiviteter. I förskolorna och den öppna fritidsverksamheten finns miljöer som skapar nyfikenhet och lust till eget kulturskapande.

Målgrupp

Prioriterade målgrupper är barn i åldern 1-6 år, personer över 65 år samt personer med funktionsnedsättning.

Förväntat resultat

Invånare i alla åldrar tar del av ett varierat kulturutbud. Barn i förskolan introduceras till olika uttrycksformer och skapande tekniker. Individer med insatser via nämndens verksamheter erbjuds olika kulturella upplevelser och möjlighet till skapande.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel föräldrar som upplever att sitt barn uppmuntras till att utveckla sin förmåga att skapa och uttrycka sig i olika former	87 %		År
♀ Andel personer med funktionsnedsättning i gruppbostäder och servicebostäder som erbjuds att delta i kulturella, fysiska eller andra aktiviteter av den enskildes intresse minst en gång per vecka.	80		År
Andel vårdnadshavare som upplever att förskolan ger deras barn möjlighet att ta del av och möta olika sorters kulturutbud på och utanför förskolan	67 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förskolorna arrangerar tillsammans en ljusinstallation	2019-01-01	2019-12-31
Förskolorna arrangerar tillsammans förskolans dag	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

2.4.2. Parker och grönområden möjliggör en mångfald av fritidsaktiviteter

Beskrivning

Nämnden bidrar till målet genom att utveckla parker och grönområden som ökar invånarnas och besökarnas möjlighet till fritidsaktiviteter genom ett jämställt, jämlikt och tillgängligt nyttjande året om.

Förväntat resultat

I parker- och grönområden ska invånarnas behov av lek, spontanidrott och fritidsaktiviteter tillgodoses. Parkerna är mångfunktionella och erbjuder ett rikt utbud av aktiviteter och anläggningar, som möjliggör ett jämställt och jämlikt nyttjande. Parklekarna är välbesökta och tillgängliga.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel invånare som anser att det finns goda möjligheter till spontanidrott i Stockholm, som t.ex. motionsspår, bollplaner och öppna parktyr	84		År

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystem-tjänster. Nämnden arbetar med klimatssmarta, hållbara lösningar.

Skräphanteringen i parkerna effektiviseras ytterligare efter tidigare satsning på digitala och miljösmapta skräpkorgar i stadsdelsområdets samtliga parker. Placering av skräpkorgar och

kärl för källsortering ses över för att optimera insamling, minska tömningsfrekvenser och transporter. Arbetet sker tillsammans med entreprenör.

Ismaskinen vid Vasaparkens isbana är inte tillräckligt energieffektiv och har låg verkningsgrad vilket innebär höga kostnader. Maskinen kommer att ha svårt att klara nya krav på utsläpp av koldioxid. Detta innebär att maskinen i sin helhet behöver bytas ut. Både för att klara nya krav och för att minska energiförbrukningen och göra den mer miljösamt. Förvaltningen kommer därför under året att utreda kostnaden för ny ismaskin. Nämnden avser att återkomma i tertiärrapport 1 med en ansökan om klimatinvesteringsmedel för projektet.

I parker och grönområden produceras en rad ekosystemtjänster som staden och människan är beroende av eftersom de renar luft och vatten, minskar buller och får oss att må bättre. Under året deltar förvaltningen i stadens arbete med biologisk mångfald.

En trädinventering utförs och en trädvårdsplan tas fram för Centralbadsparken. Under året utförs trädvård och nyplantering i Vasaparken, Centralbadsparken, Tegnérunden, Observatorielunden och Blåkråkan.

Stadsodlingar gynnar både biologisk mångfald och stärker sociala sammanhang. Arbetet med brukaravtal för odling fortsätter och en ny stadsodling väntas starta i Sabbatsbergsparken under våren.

Arbete fortgår enligt skötselplaner för Vanadislunden och Bellevueparken som ökar biologisk mångfald.

I samband med utvecklingen av Hagastaden arbetar förvaltningen tillsammans med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret samt trafikkontoret för att de ekologiska sambanden stärks.

Förvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att använda giftfria material i parkerna och byter succesivt ut gammalt material som ej uppfyller stadens miljökrav. Under året kommer förvaltningen att skaffa fördjupad kunskap om bland annat virke, konstgräs, gummibeläggningar samt om behandling och miljömässiga och ekonomiskt hållbara material i parker och grönområden utifrån miljöförvaltningens rekommendationer. Förvaltningens arbete för att säkra en giftfri förskola fortsätter, leksaker och material ersätts med kemikaliesmarta alternativ.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %	75%	År
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggarubedömningen (BVB) eller därmed jämförbara system	60 %	100%	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	53 %	50%	År
 Köpt energi (GWh)	2,6 GWh	1735 GWh	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda bolag utreda om flytande papperskorgar i anslutning till stadens strandbad kan förbättra den lokala stadsmiljön och minska plasten i stadens vattendrag	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

2.5.1. Nämndens verksamheter är energieffektiva och skräphanteringen i parkerna är miljösmart

Beskrivning

Förvaltningen söker medel för att fortsätta arbetet med att energieffektivisera verksamheterna 2019 genom att investera i energieffektiva lösningar. Förvaltningen har kartlagt äldre belysning inom verksamheterna där det finns behov av byte till mer energieffektiv belysning. Även byte och uppgradering av vitvaror såsom kyl/frys, diskmaskin, spis/ugn, torkskåp, tvättmaskiner och torktumlare bidrar till att reducera nämndens energiförbrukning och minska verksamhetens klimatpåverkan.

Placering av miljösmarta skräpkorgar och kärl för källsortering ses över för att optimera skräphanteringen.

Förväntat resultat

Nämndens energiförbrukning minskar och skräphanteringen i parkerna är miljösmart.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Ersätta äldre belysning och vitvaror med energieffektiva alternativ	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

2.5.2. Parker och grönområden klarar nya klimatförutsättningar och bidrar till en mångfald av ekosystemtjänster

Beskrivning

Nämnden bidrar till målet genom att bland annat arbeta med strategier för dagvattenhantering samt skötsel och åtgärder som gynnar biologisk mångfald.

Förväntat resultat

Parker och grönområden är anpassade till nya klimatförutsättningar. Den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna synliggörs och förstärks.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Sköta Bellevueparkens strandlinje mot Brunnsviken så att både rekreation och biologisk mångfald främjas	2019-01-01	2019-12-31
Ta fram en trädvårdsplan samt genomföra åtgärder för Centralbadsparken	2019-01-01	2019-12-31
Utredda möjligheten till ökat lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i varje parkupprustningsprojekt	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

2.5.3. Nämndens verksamheter är giftfria

Beskrivning

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att bland annat minska miljögifter i nämndens verksamheter där barn och unga vistas.

Barn och unga ska få kunskap om sin delaktighet i naturens kretslopp, om ekologisk hållbarhet och få lära sig ett varsamt förhållningssätt till natur och miljö. Barn ska ha en giftfri vardag och ekologisk mat är det naturliga valet i så stor utsträckning som möjligt.

All personal inom förskolan och den öppna fritidsverksamheten ska få ökad kunskap om skadliga kemikalier, miljömärkta produkter, miljöfarligt avfall och förnyelsebart material. Material och skötselmetoder i stadsdelsområdets parker är giftfria.

Förväntat resultat

Miljögifter i nämndens verksamheter där barn och unga vistas ska minska. Miljöfarliga material är ersatta med miljösmarta alternativ.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Inventera och kartlägga användning av platsgjutet gummi och konstgräs i stadsdelsområdets parker.	2019-01-01	2019-12-31
Inventera och kartlägga användning av träskyddsmedel i stadsdelsområdets lekplatser.	2019-01-01	2019-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämnden bidrar till att kommunfullmäktiges inriktningsmål genom en ekonomi i balans och effektiva verksamheter där resurser används väl. Nämnden uppmuntrar innovativa arbetssätt, digital utveckling och användandet av välfärdsteknik. Nämnden är en attraktiv arbetsgivare och arbetar strukturerat med kompetensförsörjning, ledarskap och medarbetarskap.

För att kunna främja en effektiv verksamhet med budget i balans och av god kvalitet kommer flertalet verksamheter att arbeta med resultatdialoger där resultat och uppdrag följs upp.

Nämnden kommer att utföra en översyn av förvaltningens organisation i syfte att effektivisera och höja kvaliteten.

Nämndens lokaler ska utnyttjas effektivt och ändamålsenligt. Processkartläggning av nämndens lokaler pågår och ska slutföras under 2019. Syftet med processkartläggningen är att samtliga delar av nämndens hantering av lokalfrågor är kostnadseffektiv och att samutnyttjande och samordning av lokaler sker där möjligheter finns för detta.

Nämndens verksamheter uppmuntras att använda välfärdsteknik och att använda digitala verktyg för att förbättra och effektivisera verksamheterna. Under året kommer äldreomsorgen att införa olika hjälpmedel, som surfplattor för inköp och tryggare hantering av läkemedel genom digital signering.

Projektet modernisering av sociala system fortsätter liksom implementeringen av Skolplattformen. För att förbättra introduktion för nyanställda kommer förvaltningen att ta fram en digital modul.

Under året genomförs en gemensam upphandling av entreprenör för parkinvesteringar samt för drift av plaskdammar.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att tilldelad budgettram efterföljs, tar ansvar för sin budgethållning och har hög prognossäkerhet. För att nämndens resurser ska användas på bästa sätt för medborgarna är det viktigt att samtliga verksamheter bedrivs kostnadseffektivt.

Ekonomiuppföljningar görs på enhets-, avdelnings- och nämndnivå och genomförs månadsvis. Alla verksamheter arbetar kontinuerligt med utveckling och effektivisering.

Förvaltningen arbetar kontinuerligt med att höja kompetensen avseende ekonomistyrning samtidigt som chefer har tillgång till det stöd och de verktyg de behöver. Under 2019 implementeras en ny prognosmodul i staden. Utbildning för chefer påbörjas under hösten 2019.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/- 1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

3.1.1. Nämnden har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Beskrivning

Nämndens verksamheter ska drivas inom dess givna ekonomiska ramar och resurserna ska användas effektivt för att nå uppsatta mål med fokus på resultat och effekter för våra invånare. Medarbetare och chefer har en god förståelse för de ekonomiska förutsättningarna och kunskap om på vilket sätt de kan påverka verksamhetens kostnader, identifiera utvecklingsområden, ta fram åtgärder och därmed uppnå en långsiktigt hållbar effekt. Ekonomiuppföljningar på enhets-, avdelnings- och nämndnivå genomförs månadsvis.

Förväntat resultat

Nämndens budget är i balans och förvaltningen säkerställer en långsiktig stabilitet i ekonomin. Förvaltningens chefer har god kunskap om förändringar i verksamheten och gör anpassningar inom budgetramen utifrån behov. Prognossäkerheten är god och åtgärder vidtas vid behov.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Nämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att effektivt tillvarata förvaltningens samlade resurser, vara en attraktiv arbetsgivare och uppmuntra till innovativa arbetssätt och metoder.

Nämndens resurser används effektivt

Under året kommer en översyn av förvaltningens organisation att genomföras i syfte att effektivisera och höja kvaliteten. Inom äldre- och socialtjänstavdelningen genomförs en översyn av det kommunala vård- och omsorgsboendets organisation och arbetssätt i syfte att öka effektiviteten och höja kvaliteten för de boende.

Under 2018 har förvaltningen haft en analysgrupp med Hemtjänst Norrmalm i syfte att nå en budget i balans. En handlingsplan har upprättats och arbetet med den fortsätter för att den kommunala hemtjänsten ska komma till rätta med sitt budgetunderskott. Bland annat behöver enheten se över personalens arbetstid kontra den tid som faktiskt utförs hos kunderna. Sjukfrånvaron utgör ett förbättringsområde där arbetet fortsätter i samarbete med förvaltningens Personalavdelning.

Metodutvecklare på äldre- och socialtjänstavdelningen ser över arbetssätt och driver utvecklingsarbetet framåt i syfte att stockholmarna ska få insatser av god kvalitet som har önskvärd effekt. Ett annat exempel är vuxenhetens resultatdialoger som syftar till att styra verksamheten gentemot de politiska mål som är satta och fastställa styrkor och utvecklingsområden.

Nämndens lokaler ska utnyttjas effektivt och ändamålsenligt. Processkartläggning av nämndens lokaler pågår och ska slutföras under 2019. Syftet med processkartläggningen är att samtliga delar av nämndens hantering av lokalfrågor är kostnadseffektiv och att samutnyttjande och samordning av lokaler sker där möjligheter finns för detta.

Digital utveckling och välfärdsteknik

För att öka patientsäkerheten ses möjligheten att införa digital signering av läkemedel över. Andra digitaliseringsinitiativ som kommer att genomföras under året är vårdplaneringar på sjukhus via videolänk. Den kommunala hemtjänsten kommer att införa inköp med läsplatta i syfte att öka delaktigheten och effektivisera inköpen. Med stöd av personal kan den enskilde med biståndsbedömd insats genomföra inköp digitalt, och därmed kunna vara mer delaktig under inköpet.

De äldre ska erbjudas aktiviteter utifrån individuella intressen och behov. Arbetet med att införa digitala hjälpmedel i utförandet av sociala aktiviteter fortsätter. Robotkatter erbjuds och användandet av surfplattor kommer fortsätta under året. Målet är att användandet av dessa digitala hjälpmedel ska erbjuda de äldre nya aktiviteter och kunna stimulera medarbetarna att tänka nytt.

Förvaltningen deltar i projektet moderniseringen av sociala system som syftar till att ta fram nya gemensamma och moderna arbetssätt med tillhörande digitala stöd för de som arbetar inom socialtjänsten, överförmyndarförvaltningen och den kommunal hälso- och sjukvården.

Ett digitalt lyft av Stockholms förskolor pågår bland annat genom implementering av Skolplattformen. Skolplattformen innehåller administrativa, kommunikativa och pedagogiska verktyg och riktar sig till samtliga skolformer, däribland förskolan. Skolplattform erbjuder bland annat vårdnadshavare att få en bättre insyn i sitt barns läroprocesser och på ett enklare sätt kunna kommunicera digitalt med förskolan.

Ett arbete bedrivs vid förvaltningens förskole- och fritidsavdelning för att utforska och tillvarata digitaliseringens möjligheter. Avdelningens IT-strateg kommer under året att arbeta heltid med att stödja detta arbete genom att bland annat hålla i ett stadsdelsövergripande

nätverk med pedagoger, samverka med andra förvaltningar och stödja förskolecheferna och deras ledningsgrupper.

Förvaltningen kommer under året att ta fram en digital förvaltningsintroduktion.

För att förenkla och effektivisera för samtliga aktörer i Klaraområdet att samarbeta och lotsa individer till rätt instans ska förvaltningen ta fram digitalt verktyg som underlättar för såväl reaktiva som preventiva aktörer att understödja det preventiva arbetet.

Upphandling

Gemensam upphandling av ny entreprenör för parkinvesteringar för stadsdelsnämnderna Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm pågår. Ett nytt avtal ska börja gälla från den 1 april. En gemensam upphandling för drift av plaskdammar i innerstaden pågår och ett nytt avtal ska börja gälla från den 1 april.

Nämnden gör en bedömning om verksamheter ska ut på entreprenad eller vara kvar i kommunal regi. Driftsformer för nämndens verksamheter ska ses över i syfte att uppnå bästa kvalitet för invånarna. Det avser all kärnverksamhet på förvaltningen och den viktigaste aspekten är att driften är av god kvalitet.

Vid inköp av varor och tjänster avropar verksamheterna i första hand från avtal som är upphandlade och använder sig av stadens system för e-handel för anslutna leverantörer. Genom att använda det elektroniska inköpsstödet ökar avtalstroheten gentemot upphandlade leverantörer. Systemutnyttjandet följs upp månadsvis.

Nämnden kommer under året att uppdatera rutiner för upphandling.

God arbetsgivare

Förvaltningen ska vara ett föredöme som arbetsgivare med engagerade medarbetare och chefer som bidrar till att uppsatta mål nås, verksamhetsutveckling och egen utveckling. Arbetsplatserna präglas av en god och hälsosam arbetsmiljö, fri från kränkande särbehandling.

Genom olika typer av ledarutvecklingsinsatser stärks förutsättningarna för ett hållbart ledarskap. Det aktiva arbetet med friskvård, rehabilitering och att förebygga ohälsa fortsätter. Uppföljning av medarbetarenkäten, sjukfrånvaro, deltidsanställningar och personalrörlighet genomförs och utgör tillsammans med kompetensförsörjningsplanen viktiga förutsättningar för att medarbetare och chefer ska trivas och utvecklas.

Personalens kompetens är en viktig för skolans kvalitet. Verksamheten arbetar för att vara en attraktiv arbetsgivare, till exempel erbjuder pedagogisk grundutbildning för förskolepersonal samt erfarenhetsbaserad utbildning till förskollärare i stadens regi. Det stadsdelsövergripande samarbetet mellan förskoleenheterna fortsätter där bland annat gemensamma utbildningsinsatser anordnas samt goda exempel och pedagogiska frågor diskuteras och delas. Utgångspunkten är att med barnen i centrum driva den pedagogiska utvecklingen framåt och använda den kompetens och de resurser som finns inom verksamheten.

Kompetensförsörjning, ledarskap och trygga anställningsvillkor

En fortsatt utmaning är rekryteringsbehovet av förskollärare och utbildade barnskötare. Implementering av handlingsplanen gällande förskollärares och barnskötares arbetssituation blir ett prioriterat område. Även det pågående arbetet med att förbättra arbetssituationen för

socialsekreterare och biståndshandläggare kommer att fortsätta. En annan utmaning blir förvaltningens arbete med heltid som norm som utgår från verksamhetens behov. Vid nyrekrytering är ambitionen att alla erbjuds heltid. Inom äldreomsorgen kommer schemaläggning att ses över med målsättning att möjligheten till heltid ökar. Under året ska behovet av ett språklyft för medarbetare med svenska som andra språk ses över i nämndens verksamheter.

Chefsförsörjning och ledarutvecklingsinsatser för att stärka ett tillåtande, tillgängligt och öppet ledarskap kommer att vara i fokus under året. Ledarrapporten blir ett verktyg för att fånga upp utvecklingsmöjligheter. I förvaltningens kompetensförsörjningsplan beskrivs de aktiviteter som planeras för att säkerställa en god kompetensförsörjning.

Arbetsmiljö och förebygga ohälsa

Arbetet fortsätter med att realisera och konkretisera personalpolicyn i de delar som är angelägna för arbetsplatserna. Personalpolicyn är på så sätt ett konkret stöd som bidrar till ett öppet och respektfullt klimat, fritt från kränkande särbehandling, samt till en god och hälsosam arbetsmiljö. Andra viktiga delar för förvaltningen är att fortsätta prioritera samverkan och det systematiska arbetsmiljöarbetet, samt öka kunskapen om organisatorisk och social arbetsmiljö. Samtliga medarbetare behöver göras delaktiga i arbetet med att skapa en god arbetsmiljö där alla medarbetare har lika möjligheter och rättigheter på jobbet. Som en del av detta kommer utbildning inom kompetensbaserad rekrytering att erbjudas chefer. Resultatet av medarbetarenkäten ger en god möjlighet till dialog om vad som kan förbättras i arbetsmiljön och utgör även ett underlag i kvalitetsutvecklingsarbetet.

Ett aktivt friskvårdsarbete bidrar till en hälsobefrämjande kultur med attraktiva arbetsplatser där medarbetare upplever delaktighet, hälsa och trivsel. Förvaltningens friskvårdspolicy anger olika strategier för att nå detta mål. En av åtgärderna är att enheterna har hälsocoacher som ett sätt inspirera övriga medarbetare.

Sjukfrånvaro och rehabilitering kommer fortsatt vara ett prioriterat område för varje chef. Förvaltningen kommer att utreda möjligheten att genomföra en riktad insats för att underlätta omställning för medarbetare med osäker prognos för återgång i ordinarie arbete.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	82	82	År
 Andel elektroniska inköp	75 %	tas fram av nämnden	Tertial
 Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	80 %	tas fram av nämnd	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	87 %	87%	År
 Index Bra arbetsgivare	85	85	År
 Sjukfrånvaro	7 %	tas fram av nämnd	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,5 %	tas fram av nämnd	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av resursfördelningssystem inom funktionshindersområdet	2019-01-01	2019-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare	2019-01-01	2019-08-31

Nämndmål:

3.2.1. Nämndens resurser används väl med fokus på resultat för invånarna

Beskrivning

Genom ett effektivt utnyttjande av förvaltningens samlade resurser skapas förutsättningar för en hållbar ekonomi och verksamheter av hög kvalitet. Förvaltningen tar tillvara digitaliseringens möjligheter, utnyttjar välfärdsteknik samt uppmuntrar innovationer och nytänkande. Systematiska jämförelser och utveckling av arbetsprocesser sker genom samverkan mellan verksamhetsområden och stadsdelsnämnder. Förvaltningen arbetar för att tillgängliggöra verksamheterna och staden utifrån innevånarnas behov. För att säkerställa en rättvis resursfördelning genomförs jämställdhetsanalyser vid behov.

Förväntat resultat

Nämndens verksamheter använder resurser effektivt så att invånarna får största möjliga nytta för skattepengarna. Användningen av digitala verktyg och välfärdsteknik utvecklas. Inköp av varor och tjänster följer riktlinjer och görs i första hand i inköpssystemet. Uppföljning av avtal sker enligt plan. Resursfördelningen är jämställd.

Nämndmål:

3.2.2. Medarbetare och chefer är engagerade och utvecklar verksamheten

Beskrivning

Nämnden når resultatet genom att möjliggöra engagemang, samverkan och utveckling.

Förväntat resultat

Förvaltningen är ett föredöme som arbetsgivare med engagerade medarbetare och chefer som trivs och utvecklas.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen tar fram en digital förvaltningsintroduktion.	2019-01-01	2019-07-31
Genomföra och följa upp aktiviteter för heltid som norm.	2019-01-01	2019-12-31
Insatser som syftar till att stärka chefernas förmåga att rekrytera kompetensbaserat.	2019-01-01	2019-12-31
Ledardag för förvaltningens chefer med fokus på tillåtande, tillgängligt och öppet ledarskap.	2019-01-01	2019-12-31
Utreda och genomföra en riktad insats för att underlätta omställning för ett antal medarbetare med osäker prognos att återgå i ordinarie arbete som ett led i att minska sjukfrånvaron.	2019-01-01	2019-09-30

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Kommunfullmäktiges förslag till nettobudget för Norrmalms stadsdelsnämnd 2019 är 1 129,9 mnkr. Jämfört med den ram som fördelades ut i kommunfullmäktiges budget 2018 ökar nämndens driftbudget med 28,3 mnkr vilket är 2,6 procent.

I nettobudgeten finns en kommunövergripande verksamhet, Vasaträffen som är anslagsfinansierad.

Kommunfullmäktige tilldelar ekonomiska medel till stadsdelsnämnderna utifrån befolkningsprognoser och enligt ett fördelningssystem, där resurserna fördelas efter stadsdelsområdenas socioekonomiska struktur och genom schablonersättning per prestation. Inom ramen har stadsdelsnämnderna möjlighet att omfördela anslaget och prioritera mellan de olika verksamheterna.

Investeringsbudgeten 2019 är 18,3 mnkr varav 2,7 mnkr är för inventarier och maskiner och 15,6 mnkr avser stadsmiljö.

Förvaltningen arbetar med effektiviseringar parallellt med fortlöpande uppstarter av nya verksamheter i Hagastaden. I budget 2019 ingår omslutningsförändringar avseende kostnader och intäkter om sammantaget 178,7 mnkr.

Tabellen nedan visar budget per verksamhetsområde för 2019 med kostnader, intäkter och nettobudget, nettoprogno för 2018 samt nettobokslut 2017.

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 kostnader	Budget 2019 intäkter	Budget 2019 netto	Prognos november 2018 (netto)	Bokslut 2017 (netto)
Nämnd- och förvaltningsadministration	37,1	0,8	36,3	30	29,8
Individ- och familjeomsorg	119,6	41,2	78,4	73,5	60
<i>varav Barn och ungdom</i>	35,2	0,4	34,8	33,9	30,9
<i>varav Vuxna</i>	16,1	0,8	15,3	14,4	12,1
<i>varav Socialpsykiatri</i>	38,8	15	23,8	24,6	22
Stadsmiljö	45,3	28	17,3	17,1	15,7
Avskrivningar	9,3	0	9,3	8	7,8
Internräntor	0,6	0	0,6	0,4	0,5
Förskola	297,2	29,8	267,4	267,3	258,3
Äldreomsorg	603,5	104	499,5	493,2	490,1
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	197,6	12	185,6	194,1	200,1
Barn, kultur och fritid	13,7	0,9	12,8	13,2	9,9
Ekonomiskt bistånd	20	0,6	19,4	19,7	18,7
- Varav handläggning	4,7	0	4,7	6,4	6,2

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 kostnader	Budget 2019 intäkter	Budget 2019 netto	Prognos november 2018 (netto)	Bokslut 2017 (netto)
Arbetsmarknadsåtgärder	3,8	0,5	3,3	3,6	3,7
Totalt	1 347,70	217,80	1 129,90	1 120,10	1 094,60

Nämnd- och förvaltningsadministration

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 (netto)	Budget 2018 (netto)	Differens
Nämnd- och förvaltningsadministration	36,3	32,9	3,4

Budgeten för nämnd- och förvaltningsadministration uppgår till 36,3 mnkr. Administrationen finansieras genom ett avdrag från respektive verksamhetsområde. Andelen av budget som går till nämnd- och förvaltningsadministration är 3,1 procent.

I förvaltningsadministrationen ingår kostnader för nämnd, registratur, direktör, IT, ekonomiteam, HR- team, lokalteam, upphandling, kvalitetsfrågor, trygghets- och säkerhetsfrågor samt kontorsservice. I budgeten ryms även en förvaltningsövergripande buffert avseende oförutsedda händelser.

Förskola

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 (netto)	Budget 2018 (netto)	Differens
Förskola	267	258,2	8,8
<i>Varav socioekonomiskt tilläggsbelopp</i>	<i>17,1</i>	<i>15,5</i>	<i>1,6</i>
Öppen förskola	0,4	0,4	0

Förskoleverksamheten får en schablon per inskrivet barn. Schablonen har höjts med 2 procent jämfört med 2018. Förskolepengen utgör 80 procent av schablonen och är den del som går ut till förskolorna. Det socioekonomiska tilläggsanslaget, som främst används till barn i behov av särskilt stöd, har ökat med 1,6 mnkr.

Nämnden har en preliminär budget för förskoleverksamheten som bygger på antalet barn som var inskrivna i mars 2018. Under 2019 förväntas barnantalet öka jämfört med 2018. Slutlig budgettram kommer att tilldelas nämnden efter faktiskt barnantal under året. Det sker månadsavläsningar under året och den slutliga justeringen sker i december.

Då nämnden under 2019 kommer att öppna nya förskolor i Hagastaden beräknas hyreskostnaderna inom verksamhetsområdet öka kraftigt. I samband med tertialrapport 2 fördelar kommunfullmäktige ut budgetmedel för att kompensera förskolor med särskilt hög hyra. Nämnden prognostiserar att detta bidrag under 2019 blir 8,3 mnkr, vilket inte kompenserar de ökade hyreskostnaderna fullt ut.

Förskoleverksamheten kommer under 2019 även att fortsätta implementeringen av Skolplattformen vilket innebär ökade IT-kostnader.

Ersättningsnivåerna till de pedagogiska verksamheterna redovisas i bilaga 4.

Barn, kultur och fritid

	Budget 2019 netto	Budget 2018 netto	Differens
Fält och fritid	8,8	9	-0,2
Barn och kultur	4	7,7*	-3,7
Totalt	12,8	16,7	-3,9

* inkl. buffert om 3 mnkr.

Nettobudgeten för barn, kultur och fritid för 2019 är 12,8 mnkr vilket är en minskning med 3,9 mnkr jämfört med 2018.

Från barn, kultur och fritid omfördelas 5,0 mnkr till verksamhet för stöd och service till personer med funktionsnedsättning, 1,3 mnkr till ungdomsmottagningen inom individ- och familjeomsorgens barn och ungdom, 0,4 avseende öppen förskola till förskoleverksamhet, 0,6 avseende folköl och tobakstillsyn till stadsmiljö, samt 1 mnkr till den förvaltningsövergripande bufferten inom administrationen.

Fält- och fritidsenheten är en resultatenhet och har en budget om 8,8 mnkr år 2019. Enheten innefattar bland annat:

- Fritidsgård
- Parklek
- Öppen förskola
- Fältarbete
- Förebyggande åtgärder för barn och unga

Förutom resultatenheten finns en avdelningsövergripande budget om 3,6 mnkr vilket främst avser:

- Föräldrastödsprogram
- Sommarkollo
- Kulturverksamhet
- Konsumentvägledning

Äldreomsorg

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 (netto)	Budget 2018 (netto)	Differens
Äldreomsorg	499,5	488,4	11,1

Äldreomsorgens nettobudget för 2019 är 11,1 mnkr högre än budgeten för 2018 vilket är en nettoökning med 2,3 procent. Ökningen beror främst på en prognosticerad ökning av äldre samt höjda ersättningsnivåer från kommunfullmäktige.

I förebyggande syfte har stadsdelsnämnden startat aktivitetscenter Väduren under 2017 och planerar utöka verksamheten under andra kvartalet 2019.

Nya priser

Ersättningen för hemtjänst i ordinärt boende, hemtjänst som utförs på servicehus samt ledsagning och avlösning, har höjts med 2 procent.

Ersättningen för vård- och omsorgsboende har räknats upp i enlighet med omsorgsprisindex.

För 2019 innebär detta en uppräkningsnivåerna med 2,6 procent för vård- och omsorgboenden. Lokalschablonen höjs med 2,1 procent.

Växelvårdsplatser, profilboenden, profildagverksamhet och servicehus ingår inte i valfrihetssystemet och för dessa boendeformer beslutas ersättningsnivåerna av stadsdelsnämnden.

Ersättningsnivåer för samtliga insatser inom äldreomsorgen redovisas i bilaga 4.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 (netto)	Budget 2018 (netto)	Differens
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning			
Vuxna	168,9	166,1	2,8
Barn	16,7	16,9	-0,2
Totalt	185,6	183	2,6

Verksamhetens nettobudget för 2019 är 2,6 mnkr högre än budgeten för 2018. Budgetramen grundar sig främst på en schablonersättning per beslutad omsorgsnivå för varje individ på boenden, daglig verksamhet och korttidsvistelse. Budgeten har beräknats utifrån prestationsmätningen hösten 2018 och kommer justeras efter två avläsningstillfällen under 2019. Budgetramen har ökat med 2,6 mnkr jämfört med 2018. Den ökade budgeten beror i stort på höjning av schablon och peng, medan det fasta anslaget är oförändrat. För barn- och vuxenboende, daglig verksamhet och korttidsvistelse samt korttidstillsyn för skolor, är schablon och peng i omsorgsnivåerna höjda med 1,0 procent. Ersättningsnivåerna redovisas i bilaga 4.

Totalt har 5,0 mnkr tillförts från verksamhet för barn, kultur och fritid. Delar av tillskottet är tänkt att kompensera för de extra kostnader som uppkommer då vissa placeringar görs utanför stadens avtal inom ramen för lagen om valfrihet (LOV). Förvaltningen deltar i stadsgemensamma insatser för att omförhandla dessa avtal. Tillskottet som omfördelats från barn, kultur och fritid är också en förstärkning till de verksamheter som det fasta anslaget avser, då förvaltningen prognostiserar att behovet kommer överstiga budget.

En ekonomisk utmaning är att försäkringskassan avslår fler ansökningar om personlig assistans vilket medför ökade kostnader för kommunerna. Försäkringskassan utgår från domar från Högsta förvaltningsdomstolen gällande tolkning av grundläggande behov för personer med personlig assistans.

Individ- och familjeomsorg (inklusive socialpsykiatri)

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 (netto)	Budget 2018 (netto)	Differens
Individ- och familjeomsorg			
Barn och ungdom	34,8	31,8	3
Vuxna	15,3	13,9	1,4
Socialpsykiatri	23,8	23,6	0,2

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 (netto)	Budget 2018 (netto)	Differens
Budget- och skuldrådgivning	0,6	0,6	0
Ensamkommande	3,9	4	-0,1

Individ- och familjeomsorgen får en förstärkt budget med 4 mnkr jämfört med 2018. Ökningen i budget beror till största delen på volymökningar inom barn och ungdom.

I anslaget finns budgeterade medel för:

- Insatser för vuxna med missbruksproblematik
- Insatser för barn och unga
- Insatser för personer med psykisk funktionsnedsättning
- Insatser för personer i hemlöshet
- Insatser för personer utsatta för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck
- Insatser för personer som är på väg att radikaliseras till eller är en del av våldsbejakande miljöer samt personer som drabbats av extremism.

Utöver anslaget har medel omfördelas från verksamhet för barn, kultur och fritid till barn och ungdom, för att finansiera ungdomsmottagningen.

Ersättningsnivåer redovisas i bilaga 4.

Stadsmiljö- och parkmiljöverksamhet

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 (netto)	Budget 2018 (netto)	Differens
Stadsmiljö	17,3	17,5*	-0,2
varav Folköl- och tobakstillsyn	0,6	0,4	0,2
Avskrivningar	9,3	8	1,3
Internräntor	0,6	0,4	0,2

* inkl. buffert om 2,5 mnkr.

Parkmiljöavdelningen norra innerstaden är en gemensam organisation för Norrmalms, Kungsholmens och Östermalms stadsdelsnämnder. Budget för parkmiljö ligger kvar på respektive nämnd och återfinns som omslutningsförändring i budgettabellen. Tabellen ovan avser endast Norrmalms stadsdelsnämnd. Driftbudgeten har ökat från 2018 då medel tillförts för att stärka och säkerställa drift och underhåll av stadens parker.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Verksamhetsområde (mnkr)	Budget 2019 (netto)	Budget 2018 (netto)	Differens
Ekonomiskt bistånd - insatser	14,7	14,8	-0,1
Ek bistånd - handläggning	4,7	4,2	0,5
Arbetsmarknadsåtgärder	3,3	3,5	-0,2

Verksamheten ekonomiskt bistånd har år 2019 fått en minskning med 0,1 mnkr gällande insatser och en ökning avseende handläggningen med 0,5 mnkr jämfört med 2018, en nettoökning med 0,4 mnkr.

Det finns en gemensam försörjningsstödsenhet där Kungsholmen, Östermalm och Norrmalms stadsdelsnämnder ingår. Östermalms stadsdelsnämnd handlägger ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder.

Budgeten för ekonomiskt bistånd baseras på ett genomsnittligt medelbidrag på 9150 kr och cirka 111 hushåll per månad. Under januari till nov 2018 fick i snitt 130 hushåll bidrag.

I verksamheten för arbetsmarknadsåtgärder har budgeten för 2019 fått en sänkning med 0,2 mnkr jämfört med 2018. I anslaget ingår arbetsmarknadsåtgärder, visstidsanställningar och feriearbeten för ungdomar. Totalt anslag för feriearbeten år 2019 är densamma som för 2018 med en tilldelning på 1,7 mnkr.

Investeringar

Parkinvesteringar

Stadsdelsnämnden har i budget 2019 tilldelats 15,6 mnkr för investeringar och reinvesteringar i parker och grönområden. Dessa medel fördelas på följande objekt:

Mnkr	Budget 2019	
Centrala medel		
Observatorielunden övre	2	Genomförande av sista etappen av parkupprustningen.
Norrbackatäppan	2	Projektering, upphandling och start av genomförande av parkupprustning enligt framtaget och beslutat program.
Vasaparken ny entré	1	Projektering och anläggande av ny entré.
Enkehusparken	2	Slutförande av planteringar samt garantiskötsel.
Nycklade medel		
Sabbatsbergsparken	0,3	Projektering av paviljong.
Observatorielunden nedre och övre	4	Delfinansiering av centralt investeringsprojekt samt renovering av gräsmattor och planteringar samt förnyad belysning kring dammen.
Vasaparken	1,7	Åtgärder för ismaskin och framtagande av program för vattenlek.
Vattenanläggningar	1,55	Vintersäkring av vattenanläggningar
Små parker	1,05	Komplettering av utrustning.
Totalt	15,6	

Maskiner och inventarier

Nämnden har tilldelats en budget för investeringar av maskiner och inventarier om 2,7 mnkr. En investering är, enligt stadens anvisningar, en anskaffning av en anläggningstillgång med ett värde över ett basbelopp och ett bestående värde i tre år eller mera. Driftbudgeten belastas sedan med kapitalkostnader under anläggningstillgångens beräknade livslängd.

Nämnden förväntar sig ökade investeringar av inventarier det kommande året. Ett av skälen till detta är utbyggnad och öppnande av verksamhet i Hagastaden. Ett annat skäl är att det inom förskolan finns ett behov av anpassning av ventilation och buller till antalet barn och de riktlinjer och lagar som ska följas samt utifrån de förelägganden som förvaltningen fått av stadens miljöförvaltning. I några av förskolorna behöver större åtgärder genomföras och dessa investeringar beräknas uppgå till cirka 1 mnkr utöver förvaltningens tilldelade investeringsbudget.

Investeringar - Maskiner och Inventarier	Mnkr
Tilldelad budget	2,7
Investeringsbehov	
Miljöförelägganden förskola - buller och ventilation	1
Nya förskolor (8 stycken hemvister)	2
Ny gruppbostad	0,2
Kontor st eriksgatan	0,2
Äldreomsorg och socialtjänst, reinvesteringar	0,3
S:a	3,7
Ytterligare begärd budget	1

Försäljningar av anläggningstillgångar

Resultatenheter

Resultatenheter överför hela sitt resultat, både över- och underskott, till följande år. Överföringen får som mest motsvara 5 procent av bruttobudgeten innevarande år och det samlade värdet av överförda överskott får maximalt motsvara 10 procent av bruttobudgeten. En förutsättning är att resultatenheten har uppfyllt sina åtaganden. Överskott får ackumuleras och föras över under flera år. Underskott ska täckas senast under nästkommande år, annars ska nämnden upplösa resultatenheten i samband med bokslutet.

Under 2019 föreslås följande enheter vara resultatenheter:

- Mitt i City förskolor
- Karlbergs förskolor
- Johannes förskolor
- Matteus förskolor
- Fält- och fritidsenheten
- Socialpsykiatrins utförare

Ersättningsnivåerna till alla enheter följer fullmäktiges beslutade belopp. Beloppen framgår av bilaga 4.

Verksamhetsprojekt (driftprojekt)

Budgetjusteringar

Klimatinvesteringar

Stadsdelsnämnden ansöker om budgetjustering om 3,0 mnkr i klimatmedel för fortsatta energieffektiviserande åtgärder. Nämnden arbetar strategiskt med underhållsplaner inom samtliga förskolor och har identifierat att insatser gällande framförallt LED-belysning, torkskåp och vitvaror kan minska nämndens energiförbrukning. Ansökan återfinns i sin helhet i bilaga 6.

Maskiner och inventarier

Stadsdelsnämnden ansöker om 1 mnkr i budgetjustering för ytterligare investeringsbehov under verksamhetsåret 2019. Se utförligare beskrivning under rubriken Investeringar.

Ansökan om medel för en giftfri förskola

Norrmalms kommunala förskoleverksamhet växer och för att genomföra åtgärder enligt nivå 2 av en kemikaliesmart förskola ansöker Norrmalms stadsdelsnämnd om 0,8 mnkr i budgetjustering. Medel kommer framförallt att användas till inköp och ersättning med kemikaliesmarta material och inventarier.

Sökta medel möjliggör att enheterna i högre grad och ökad takt kan prioritera det viktiga arbetet mot en kemikaliesmart förskola.

Aktivitetscenter

Stadsdelsnämnden ansöker om 1,7 mnkr i budgetjustering för drift av aktivitetscenter.

Ansökan återfinns i sin helhet i bilaga 7.

Omslutningsförändringar

I den tilldelade budgetramen ingår endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. Utöver dessa har nämnden kostnader och intäkter för andrahandsuthyrning av lägenheter inom äldreomsorgen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning samt ökade kostnader och intäkter för verksamhet som säljs till andra förvaltningar och externa parter. Omslutningsförändringar redovisas om sammanlagt 178,7 mnkr. Omslutningen har ökat med cirka 40 mnkr jämfört med föregående år. En stor del av förändringen beror på ett ökat inflöde av stadsbidrag såsom etableringsstöd för nyanlända och ersättning för placeringar av ensamkommande barn. Även inom äldreomsorg har omslutningen ökat då nämnden tagit tillbaka verksamhet i egen regi, samt genom generella prisökningar.

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
Nämnd- och förvaltningsadministration	0,8	-0,8
Administrativ ersättning från Östermalms SDN och Kungsholmens SDN, samt bidrag för Fackligt arbetande.		
Individ- och familjeomsorg	40	-40
Avser försäljning av budget- och skuldrådgivning till andra SDN, intäkter		

Omslutningsförändring (mnkr)	Kostnader	Intäkter
från Migrationsverket samt försäljning andra SDF och kommuner		
<i>Varav Barn och Unga</i>	0	0
<i>Varav vuxna</i>	0	0
<i>Varav socialpsykiatri</i>	15	-15
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
Stadsmiljöverksamhet	28	-28
Avser försäljning av stadsmiljöverksamhet till andra SDN		
Förskoleverksamhet	7	-7
Avser försäljning samt nystartsjobb, ungdoms-och utvecklingsantällningar		
Äldreomsorg	90	-90
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
Funktionsnedsättning	12	-12
Avser försäljning av platser till andra SDN och kommuner, boendehyror, egenavgifter		
Barn, kultur och fritid	0,9	-0,9
Avser intäkter för kollo		
Summa	178,7	-178,7

Medel för lokaländamål

Stimulansbidrag för LSS-bostäder

Stadsdelsnämnden ansöker om sedan tidigare beviljade medel för utbyggnad av LSS-bostäder om 0,6 mnkr. Medlen avser startkostnader och beställarstöd för servicehuslägenheter i kvarteret Kromosomen i Hagastaden.

Avveckling/omstrukturering av lokaler

Stadsdelsnämnden begär budgetjustering om 2,1 mnkr avseende 2019 års lokalhyra för gemensamhetsytor på före detta Vasens äldreboende på Kadettgatan 2, som idag används som boende för nyanlända.

Övriga ekonomiska redovisningar

Systematiskt kvalitetsarbete

Nämndens kvalitetsarbete utgår ifrån stadens program för kvalitetsutveckling.

Styrning och ledning

Stadens system för integrerad styrning och ledning (ILS-webb) stödjer verksamheterna att ha tydligt fokus på resultat för invånarna. Nämndens strategiska arbete med kvalitetsutveckling utgår från ett tydligt fokus på resultat och effekter för målgruppen. Nämndmål, indikatorer och aktiviteter är formulerade med fokus på de effekter och resultat som skapas för invånare och brukare. Ett tydligt resultatperspektiv finns med i verksamhetsplanering, uppföljning, och rapportering. Under 2019 kommer nämndens ILS-grupp bestående av stödfunktioner, verksamhetscontrollers och ekonomicontrollers att utveckla arbetssätt och metoder för att säkerställa och ge stöd till verksamheternas kvalitetsarbete.

Resultat- och VP-dialoger är viktiga instrument för att stärka att verksamheterna är effektiva, uppnår mål och har en budget i balans.

Synpunkter, klagomål och avvikelshantering

Inom förvaltningen är synpunkter och klagomål värdefull information i verksamheternas kvalitetsutveckling. Förvaltningen tar emot förslag och idéer om förbättringar och klagomål, rättar till eventuella brister och återkopplar till den som framfört synpunkten eller klagomålet så snart som möjligt. Synpunkterna och klagomålen delges medarbetarna på till exempel arbetsplatsträffar. Klagomål och synpunkter som gäller andra förvaltningar eller icke-kommunala utförare vidarebefordras till rätt verksamhet för handläggning. Utöver att lämna sina synpunkter direkt till förvaltningens medarbetare kan synpunkterna lämnas via brev, e-post eller via e-tjänsten, Tyck Till.

Lex Sarah och avvikelser enligt HSL (Lex Maria) hanteras i enlighet med lagstiftning och förvaltningens rutiner.

Internkontroll

Arbetet med internkontroll är viktigt i det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med internkontrollen är att säkra en effektiv förvaltning och undgå allvarliga fel och skador. En del i nämndens samlade kvalitetsarbete är arbetet med väsentlighets- och riskanalys i vilken nämnden uppskattar väsentlighetgraden och risken för att oönskade händelser ska inträffa. Väsentlighets- och riskanalyserna (VoR) genomförs årligen på enhets-, avdelnings-, och förvaltningsnivå i anslutning till arbetet med verksamhetsplanen. Samtliga steg samt uppföljning dokumenteras i ILS-webb. Arbetet ingår i processen med att ta fram en internkontrollplan. Nämnd, förvaltningsledning och övrig personal samverkar för att med en rimlig grad av säkerhet uppnå målen för den interna kontrollen.

Delaktighet och inflytande

Nämndens medarbetare är viktiga i kvalitetsarbetet. Medarbetarna har kunskap om den egna verksamhetens mål och förutsättningar samt hur deras insatser bidrar till stadens utveckling. Genom tydligt brukarfokus skapas engagemang och delaktighet.

Medborgarförslag är ett verktyg för invånare att kunna påverka nämndens verksamheter och planering.

Förvaltningen deltar i stadens gemensamma aktiviteter för att sprida goda idéer och metoder inom olika verksamheter, exempelvis kvalitetsutmärkelsen och mässo för goda exempel.

Samverkan med akademien

Inom ramen för förvaltningens trygghetsarbete deltar förvaltningen i Kungliga Tekniska

Högskolans nätverk Trygga Platser. Nätverket har en arbetsgrupp som fokuserar på situationell brottsprevention. Arbetsgruppen leds av docent Michael Landzelius från Centrum för urban trygghet och samhällssäkerhet (URBSEC) vid Göteborgs universitet.

Genom att erbjuda praktikplatser har förvaltningen en regelbunden samverkan med akademien.

Äldreomsorg

Förvaltningen följer i nuläget upp vård- och omsorgsboenden i nämndens regi och hemtjänstutförare mot bakgrund av verksamheternas kvalitetsledningssystem. Vid uppföljningarna genomlyser förvaltningen förekomsten av rutiner, egenkontroll och riskanalyser. Detta redovisas till nämnden och äldreförvaltningen i en uppföljningsrapport. Ett utvecklingsområde för nämnden är att arbeta integrerat med kvalitetsledningssystemet i det integrerade ledningssystemet (ILS:en) för äldreomsorgen.

Enligt Socialstyrelsens brukarundersökning behöver den kommunala hemtjänsten förbättra informationen om vart de äldre och deras anhöriga kan lämna synpunkter och klagomål. De äldre vill i högre utsträckning vara med och påverka vilka tider de får hjälp. Möjlighet att få kontakt med personalen behöver förbättras.

De äldres genomförandeplaner utgör ett viktigt arbetsverktyg och målet är att alla kunder ska ha en genomförandeplan i slutet av året. Hemtjänst Norrmalm behöver intensifiera detta arbete under året.

Förskola

Kvalitetsredovisning för nämndens förskolor baseras på en analys av enheternas kvalitetsredovisningar samt kvalitets- och resultatdialoger. De bedömningsunderlag som enheterna främst utgår ifrån är självvärdering/kvalitetsindikator, förskoleundersökningen, uppföljning och utvärdering av de pedagogiska enhetsmålen samt pedagogisk dokumentation. Utöver detta ger vårdnadshavares synpunkter och klagomål viktig information om verksamhetens utförande. Förvaltningens kvalitetsredovisning biläggs nämndens verksamhetsberättelse.

Samhällsvägledning till nyanlända

Arbetsmarknadsförvaltningen samordnar arbetet med att utveckla och kvalitetssäkra samhällsvägledningen och Norrmalms stadsdelsförvaltning medverkar i nätverken för kontaktpersoner och chefer. Förvaltningen samverkar med motsvarande projekt inom Skarpnäcks och Södermalms stadsdelsförvaltningar. Samhällsvägledarna har gemensam handledning och gemensam utbildning i frågor om värderingar och rättigheter har anordnats för de tre projektgrupperna tillsammans.

Parkmiljöavdelningen

Förvaltningen fortsätter att utveckla analysen av inkomna synpunkter, idéer och klagomål för att identifiera behov av åtgärder. Detta jämförs även med den egna uppföljningen och kontrollen av parkskötseln för att få en tydligare helhetsbild och ett komplement till stadens medborgarundersökning.

Sammanfattning av nämnden verktyg för uppföljning och analys

Uppföljning och analys utgår från nämndens och kommunfullmäktiges indikatorer och aktiviteter, stadens centrala brukarundersökningar, egna enkäter och uppföljningar, revisorernas granskningar, synpunkter och klagomål. Därutöver finns det flera olika

verksamhetsspecifika metoder i kvalitetsarbetet:

- förskolornas kvalitetsredovisning och löpande arbete med pedagogisk dokumentation.
- kvalitets- och ledningssystem inom äldreomsorg och socialtjänst.
- barns behov i centrum (BBIC) ger en enhetlig och evidensbaserad struktur för handläggning, genomförande och uppföljning inom den sociala barn- och ungdomsvården.
- bedömningsinstrumentet och strukturerad intervjumetod ADAD (Adolescent Drug Abuse Diagnosis) för bedömning av ungdomars problematik och för att uppmärksamma eventuellt risk- eller missbruk. SAVRY (Structured Assessment of Violence Risk in Youth), för beslutsstöd i utredningar gällande risker och behov hos ungdomar med känt antisocialt beteende.
- utredningsinstrumentet ASI (Addiction Severity Index) inom vuxenhetenens missbruksverksamhet och DUR (Dokumentation - Utredning - Resultat) inom socialpsykiatri samt Motiverande samtal (MI).
- arbetet med att implementera en evidensbaserad praktik inom socialtjänsten sker kontinuerligt. (Evidensbaserad praktik innebär en medveten och systematisk användning av flera kunskapskällor. Den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenhet och önskemål vid beslut om insatser.)
- intervjuer och observation inom äldreomsorgen
- bedömningsinstrumentet FREDÅ används i arbetet mot våld i nära relationer.
- kvalitativa granskningar
- nätverk och omvärldsbevakning för att ta del av goda exempel m.m

Övrigt